

Δραστηριότητες του Έθνικου Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών

Έργονες του Έθνικου Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών

ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Υπεύθυνος τής έρευνας: Π. Άβδελίδης

Έπιστημονικοί συνεργάτες: Δ. Ψυχολιός, Μ. Ναούμη, Α. Μιχαλακοπούλου, Γ. Παπαπέτρον

Βοηθός: Ε. Νομικό

Η έρευνα μέ θέμα: «Τό συνεταιριστικό πρόβλημα τής χώρας» έχει σαν σκοπό νά έρευνήσει καί μελετήσει ολόκληρο τό συνεταιριστικό κίνημα στή χώρα μας (άγροτικό καί αστικό) από τήν πλευρά τής οργάνωσης, τής λειτουργίας καί τής δράσης του, από τήν πλευρά τών δυσκολιών καί τών έμποδιών που αντιμετώπίζει στήν εκπλήρωση του προορισμού του, καί νά υποδείξει τά μέτρα που πρέπει νά ληφθούν γιά τήν ανάπτυξη του. Πρόκειται γιά ένα θέμα εξαιρετικής επικαιρότητας καί σημασίας γιά τή χώρα μας, αλλά καί θέμα δύσκολο γιά τήν έρευνά του λόγω τής έκτασης καί τής ειδικεύσεως του. Γι' αυτό, η έρευνά του χωρίστηκε σε δύο στάδια. Τό πρώτο θά κάλυπτε τούς άγροτικούς συνεταιρισμούς, που θά ολοκληρώνονταν ως τά τέλη του 1978, καί τό δεύτερο που θά ακολουθούσε μετά τήν ολοκλήρωση του πρώτου, τούς αστικούς συνεταιρισμούς.

Οι γενικοί στόχοι τής έρευνας γιά τούς άγροτικούς συνεταιρισμούς είναι: α) η οργάνωση καί η λειτουργία τών άγροτικών συνεταιρισμών, β) η οικονομική δράση τους, γ) ο συνεταιρισμός σαν κοινωνικός θεσμός στό χωριό, δ) άλλες δραστηριότητες τους.

Ειδικότερα η έρευνα θά έπρεπε νά δώσει άπάντηση: 1) άν ο άγροτικός συνεταιρισμός στή χώρα μας δρά μέσα στά πλαίσια του γενικότερου σκοπού τών συνεταιρισμών, 2) άν εκπληρώνει τό σκοπό του, 3) ποιά η συγκεκριμένη δράση του, 4) άν η δράση αυτή μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες είναι ικανοποιητική, 5) ποιές οι δυσκολίες καί τά έμποδια που συναντούν οι συνεταιρισμοί στην εκπλήρωση τών σκοπών τους, 6) ποιοί είναι οι τομείς στους οποίους θά μπορούσαν οι συνεταιρισμοί νά δράσουν βραχυπρόθεσμα καί μακροπρόθεσμα, 7) πώς βλέπουν οι ίδιοι οι άγρότες (συνεταιρισμένοι καί μεμονομένοι) τόν συνεταιρισμό, 8) ποιά μέτρα πρέπει, μέ βάση τά αποτελέσματα τής έρευνας, νά ληφθούν γιά νά μπορέσουν οι συνεταιρισμοί νά εκπληρώσουν τόν προορισμό τους.

Γιά τήν εκπλήρωση αυτών τών στόχων τής έρευνας θά έπρεπε νά καλυφθεί ολόκληρη η μεταπολεμική περίοδος, που χωρίστηκε σε τέσσερις περιόδους: η πρώτη 1950-1960, η δεύτερη 1961-1966, η τρίτη 1967-74 καί η τετάρτη 1975 κι ύστερα μέχρι τό πέρας τής έρευνας. Χωρίστηκαν έτσι οι περίοδοι γιά νά έρευνηθεί η εξέλιξη καί η δράση του άγροτικού συνεταιριστικού κινήματος μέσα σε διαφορετικές οικονομικές, κοινωνικές καί πολιτικές συνθήκες. Η πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται από μία προσπάθεια οικονομικής άνορθωσης ύστερα από τις συνέπειες τής κατοχής καί του

έμφυλιου πολέμου. Η δεύτερη από μία σχετική οικονομική, κοινωνική καί πολιτική σταθερότητα. Η τρίτη περίοδος άντιστοιχεί χρονικά στή στρατιωτική δικτατορία, που σάρωσε τις συνεταιριστικές καί δημοκρατικές ελευθερίες καί άνέκοψε τήν πορεία τής οικονομικής ανάπτυξης τής χώρας. Καί η τετάρτη περίοδος αρχίζει μέ τήν πτώση τής δικτατορίας καί τήν άποκατάσταση τών συνεταιριστικών καί δημοκρατικών ελευθεριών στή χώρα, στις καινούργιες πολιτικές, κοινωνικές καί οικονομικές συνθήκες. Ο χωρισμός στις τέσσερις αυτές περιόδους έγινε γιά νά έρευνηθούν οι αίτιες τής προόδου ή τής καθυστέρησης του συνεταιριστικού κινήματος σε κάθε μία από αυτές, ώστε νά γίνει έφικτή η πρόταση συγκεκριμένων μέτρων γιά τό ξεπέρασμα τών δυσκολιών καί τών έμποδιών που μείνουν στην εκπλήρωση του προορισμού του. Ο στόχος αυτός δέν έπιτεύχθηκε γιά όλες τις περιόδους καί ιδιαίτερα γιά τήν πρώτη από έλλειψη πλήρων καί συγκεκριμένων στατιστικών στοιχείων.

Τά βασικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν γιά τήν πραγματοποίηση τής έρευνας είναι: 1) η συλλογή τών άναγκαίων στατιστικών στοιχείων, 2) η έπιτόπια έρευνα.

Η συλλογή τών στατιστικών στοιχείων έγινε κυρίως από τήν ΑΤΕ, η οποία τρείς ένα ολόκληρο χρόνο σύστημα ένημέρωσης του συνεταιριστικού κινήματος σε έθνική καί περιφερειακή (κατά ύποκαταστήματα) κλίμακα. Παρά τοτό όμως, όρισμένα στοιχεία, που ήταν άναγκαία γιά τήν έρευνα, δέν έγινε κατορθωτό νά βρεθούν στήν ΑΤΕ. Ελάγιστα συμπληρωματικά στοιχεία άντλήθηκαν από τό Υπουργείο Γεωργίας καί τής ΕΣΥΕ. Τέλος, άσημαντα στοιχεία πάρθηκαν από τις κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, γιατί καμμία δέν έχει οργάνώσει μία στοιχειώδη στατιστική ύπηρεσία.

Η έπιτόπια έρευνα αποτέλεσε τό σοβαρότερο μέσο γιά τήν πραγματοποίηση τών σκοπών τής έρευνας. Αν η συλλογή, η μελέτη καί η σύγκριση τών στατιστικών στοιχείων έδωσαν τή δυνατότητα νά διαπιστωθεί βασικά η εξέλιξη του άγροτικού συνεταιριστικού κινήματος καί ο βαθμός τής προόδου ή τής καθυστέρησης του, η έπιτόπια έρευνα έδωσε τή δυνατότητα νά διαπιστωθεί η πραγματική του κατάσταση καί νά εξαχθούν συμπεράσματα γιά τήν οργάνωση καί τή λειτουργία τών συνεταιρισμών, γιά τήν οικονομικο-κοινωνική σύνθεση τών μελών τους καί τών διοικητικών τους, γιά τό έπίπεδο τής συνεταιριστικής μόρφωσης καί συνείδησης τών μελών τους, γιά τις δραστηριότητες τών συνεταιρισμών κατά περιφέρειες καί τις δυσκολίες καί τά έμποδια που αυτές συναντούν, γιά τά ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετώπιζουν οι συνεταιρισμοί στή βάση, γιά τις άποψεις τών διαφόρων συνεταιριστικών παραγόντων πάνω σε βασικά θέματα του συνεταιριστικού κινήματος κτλ.

Τό βασικό μέσο τής έπιτόπιας έρευνας ήταν τά Έρωτηματολόγια, που άπευθύνονταν προς όλους τους παράγοντες που έχουν άμεση η έμμεση σχέση μέ τούς συνεταιρισμούς (συνεταιρισμέ-

νους και μη άγρότες, διοικήσεις των πρωτοβάθμιων, δευτεροβάθμιων και κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων, συνεταιριστικών όπλων, συναρτηστές των επαρχιών και του Κέντρου, διευθυντές Γεωργίας των Νομών, επιθεωρητές και έποπτες συνεταιρισμών της ΑΤΕ και διοικήσεις των Έμποροβιομηχανικών Έπιμελητηρίων, των Έμπορικών και Έπαγγελματικών Συλλόγων) και συμπληρώνονται από τους συντελεστές και τα μέλη της Έρευνητικής Όμάδας. Ένας ορισμένος αριθμός ερωτηματολογίων, που άπευθύνονταν προς τις Ένώσεις, τους διευθυντές Γεωργίας, τους Έπιθεωρητές της ΑΤΕ και τα Έμποροβιομηχανικά Έπιμελητήρια, συμπληρώθηκαν από τους ίδιους με άλληγογραφία.

Η Έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 14 νομούς της Χώρας και συμπληρώθηκαν 2.817 ερωτηματολόγια, από τα όποια: 1.524 μελών συνεταιρισμών, 640 μεμονωμένων άγροτων, 184 Δ.Σ. πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών, 60 Δ.Σ. Ένώσεων, 205 συνεταιριστικών υπαλλήλων, 3 Κ.Ε.Ο. 25 συνεταιριστών, 43 διευθυντών Γεωργίας, 27 Έπιθεωρητών ΑΤΕ, 61 έποπτες ΑΤΕ και 45 Έμποροβιομηχανικών Έπιμελητηρίων, Έμπορικών και Έπαγγελματικών Συλλόγων.

Τα στάδια που διάνυσε ή έρευνα είναι τα έξης:

Πρώτο: Σύνταξη του σχεδίου προγράμματος της έρευνας και των πινάκων για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων (Σεπτέμβρης-Δεκέμβρης 1975).

Δεύτερο: Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων από ΑΤΕ (Οκτώβρης 1975-Ιούλιος 1976).

Τρίτο: Σύνταξη των ερωτηματολογίων της έπιτόπιας έρευνας (Δεκέμβρης 1975-Ιούλιος 1976).

Τέταρο: Δοκιμαστική έπιτόπια έρευνα στο Νομό Τρικάλων (Μάης 1976)

Πέμπτο: Άνασύνταξη και προσαρμογή των ερωτηματολογίων (Μάης-Ιούλιος 1976).

Έκτο: Πραγματοποίηση της έπιτόπιας έρευνας σε 14 νομούς (Νοέμβρης-Δεκέμβρης 1976 και Γενάρης 1977).

Έβδομο: Κωδικοποίηση και κωδικογράφηση των άπαντήσεων των ερωτηματολογίων και έλεγχοι. Μηχανογραφική έπιεξεργασία των δεδομένων. Σύνταξη του σχεδίου της μελέτης (Φεβράρης 1977-Μάρτης 1978).

Όγδοο: Έπιεξεργασία των στοιχείων και των άποτελεσμάτων και σύνταξη της Μελέτης (Απρίλιος-Δεκέμβρης 1978).

Η συνταχθείσα μελέτη άποτελείται από τα έξης πέντε μέρη:

- 1) Σκοπός και μεθοδολογία της έρευνας (Πρόλογος-Εισαγωγή-Μεθοδολογία)
- 2) Οργάνωση, διάρθρωση, λειτουργία και οικονομική δράση των άγροτικών συνεταιρισμών (6 κεφάλαια)
- 3) Τα άποτελέσματα της έπιτόπιας έρευνας (27 κεφάλαια)
- 4) Συμπεράσματα και προτάσεις (2 κεφάλαια)
- 5) Παράρτημα (Έρωτηματολόγια, πίνακες, σχήματα κτλ.)

ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ: 1960-78

Υπεύθυνος της έρευνας: Άννα Άμυρά

Έπιστημονικοί συνεργάτες πρώτης φάσης: Γ. Σερελέα, Ό. Πασσα-Γαρδικί, Ε. Διμαντή-Κιντή, Σ. Παπαδοπούλου-Αρόσου, Ν. Άβέρωφ-Τοσιτά

Δεύτερης και τρίτης φάσης: Α. Μαράτου, Π. Α. Σινόπουλος

Βοηθός: Χρ. Νουνανάκης

Η Έρευνα αυτή άφορα τους έπιστήμονες που έπέστρεψαν τόσο από Δυτικές όσο και από Άνατολικές χώρες την περίοδο 1960-78, μετά από σπουδές ή έργασια στο έξωτερικό. Βασικός στόχος της έρευνας είναι να προσδιορισεί:

α) Τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των έπαναπατρισθέντων έπιστημόνων.

β) Τους λόγους άναχωρήσεώς τους από την Έλλάδα.

γ) Τις έμπειρίες των έπιστημόνων στο έξωτερικό, καθώς και τα προβλήματα που άντιμετώπισαν εκεί.

δ) Τα κίνητρα έπιστροφής.

ε) Τις έμπειρίες μετά της έπιστροφής τους στην Έλλάδα και τα προβλήματα άντιεξώσεώς τους στην έλληνικό έπιστημονικο-επαγγελματικό χώρο.

στ) Τις προοπτικές μόνιμης παραμονής ή έπαναποδημίας στο μέλλον.

Η Έρευνα «Έπαναπατριsmός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78» έχει τρεις φάσεις:

1. Η πρώτη φάση, που ήδη έχει περατωθεί, άφορα τους έπιστήμονες κάθε κλάδου πλην Άιατρικής, Όδοντιατρικής, Νοσοκόμων και Μαιών, που έπέστρεψαν στην Έλλάδα την περίοδο 1960-71 μετά από σπουδές ή και έργασια στις άκόλουθες έπτά χώρες της Δύσης: ΗΠΑ, Καναδά, Μεγ. Βρετανία, Δυτική Γερμανία, Γαλλία, Άνδερια και Ιταλία. Το τμήμα αυτό της έρευνας άποτελεί μέρος μιάς διεθνούς έρευνας με θέμα «Μετανάστευση και Έπαναπατριsmός Έπιστημόνων» που άφοροδισε: α) Φοιτητές άναπτυσοσμένων χωρών που σπούδαζαν σε άνεπτυγμένες χώρες του Δυτικού Κόσμου, β) έπιστήμονες άναπτυσοσμένων χωρών που, μετά το τέλος των σπουδών τους, παρέμειναν σε κάποια άνεπτυγμένη χώρα, και γ) έπιστήμονες άναπτυσοσμένων χωρών που γύρισαν στον τόπο τους να έργαστουν, μετά από σπουδές ή και έργασια σε κάποια άνεπτυγμένη χώρα.

Την έρευνα αυτή πραγματοποιήσε το UNITAR (Ίνστιτουτο Έκπαίδευσως και Έρευνών του ΟΗΕ) με προγραμματισμό και συντονισμό από το Γραφείο Έφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας του Πανεπιστημίου Columbia της πόλης της Νέας Υόρκης και σε συνεργασία με έρευνητικά κέντρα των χωρών που πήραν μέρος στην προσπάθεια αυτή. Άνάμεσα σ' αυτά τα έρευνητικά κέντρα ήταν και το ΕΚΚΕ.

Με βάση τα άποτελέσματα της έρευνας του UNITAR γράφτηκε διάφορες εκθέσεις, άρθρα και βιβλία, όπως ή εκθεση για τους έπαναπατρισθέντες Έλληνες έπιστήμονες της περιόδου 1960-71, που γράφτηκε στα έλληνικά και τα άγγλικά.

2. Η δεύτερη φάση της έρευνας «Έπαναπατριsmός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78» άποτελεί συνέχεια της πρώτης φάσης και άποβλέπει στην κάλυψη της περιόδου 1971-78.

3. Η τρίτη φάση της παραπάνω έρευνας άφορα τους έπιστήμονες που ήρθαν στην Έλλάδα την περίοδο 1960-78 μετά από σπουδές ή και έργασια σε άνατολικές χώρες, όπως τη Σοβιετική Ένωση, την Πολωνία, την Ούγγαρια, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, κτλ. Το τμήμα αυτό της έρευνας περιλαμβάνει και τους ίατρικούς κλάδους.

Στη δεύτερη και τρίτη φάση της έρευνας «Έπαναπατριsmός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78», που γίνεται με πρωτοβουλία του ΕΚΚΕ, άκολουθείται ή μεθοδολογία της πρώτης φάσης.

Γιά τον καθορισμό του πληθυσμού της δεύτερης και τρίτης φάσης της έρευνας έχουν συλλεγει άνω των 10.000 όνόματα έπαναπατρισθέντων έπιστημόνων. Ό κατάλογος αυτός είναι άποτέλεσμα της συνεργασίας του ΕΚΚΕ με 900 περίπου φορείς, όπως Υπουργεία, Νομαρχίες, Σύλλογοι έπιστημόνων και άποφοίτων, κτλ.

Η δεύτερη και τρίτη φάση βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της άποστολής του ερωτηματολογίου σε δείγμα του πληθυσμού. Προβλέπεται ότι ή έρευνα θα περατωθεί το Δεκέμβριο του 1979.

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Χ.Ν. Γεωργαντίδης

Ηλ. Νικολακόπουλος

Έπιστημ. συνεργάτης: Β. Στέκα-Παπαδάκη

Σκοπός της έρευνας είναι ή μελέτη των άποτελεσμάτων των βουλευτικών έκλογών της μεταπολεμικής περιόδου, με προοπτική

νά ἐπισημανθοῦν οἱ σταθερότερες καί οἱ ἀλλαγές τῶν ἐπιλογῶν τοῦ ἐκλογικοῦ σφύματος καί νά ἐπιχειρηθεῖ μιά πρώτη προσέγγιση τῶν παραγόντων πού προσδιορίζουν τή συμπεριφορά τῶν ἐκλογέων.

1. Ἡ ἔλλειψη προγενέστερων ἐργασιῶν σχετικά μέ τά θέματα αὐτά δόγησε στήν ἐπιλογή τριῶν βασικῶν ἀντικειμένων μελέτης, ἡ διερεύνηση τῶν ὁποίων, ἐκτός ἀπό τό καθαρό ἄνδιαφέρον πού παρουσιάζουν, μορεῖ νά προσφέρει τήν ἀπαραίτητη ὑποδομή γιά τή διατύπωση συγκεκριμένων ὑποθέσεων ἐργασίας. Τά δύο πρῶτα (1.1 καί 1.2) ἐντάσσονται ἄμεσα στήν κοινωνιολογία καί στή γεωγραφία τῶν ἐκλογῶν, καί ἡ μεθοδολογία πού ἀκολουθήθηκε γιά αὐτά καθορίζεται ἀπό τίς ἀντίστοιχες μελέτες πού ὑπάρχουν γιά ἄλλες χῶρες, μέ ιδιαίτερη ἐμφαση στήν τεχνική τῆς «ἐσωτερικῆς» ἀνάλυσης τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων, τεχνική πού ἐπιβάλλεται, ἐκτός τῶν ἄλλων, καί ἀπό ἀντικειμενικές ἑλλείψεις, οἱ ὁποῖες δυσχεραίνουν τόν ἄμεσο συσχετισμό τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων μέ τά κοινωνικά, οἰκονομικά καί πολιτισμικά χαρακτηριστικά τῶν ἐκλογῶν καί τῶν ἐνοτήτων ἀνάλυσης. Τό τρίτο (1.3) εἶναι μιά πρώτη ἐρεύνα τοῦ πολιτικοῦ προσωπικοῦ, ἰδιαιτέρως τῶν ὑποψηφίων καί τῶν βουλευτῶν κάθε ἐκλογῆς τῆς ἴδιας περιόδου, καί εἶναι συμπληρωματικό τῶν δύο προηγούμενων.

1.1. Ἀτλαντάς τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν καί δημοψηφισμάτων (1936-1977)

Ἡ ἀτλαντάς θά περιλαμβάνει, γιά κάθε μιά ἀπό τίς 12 ἐκλογές καί τά δύο δημοψηφίσματα τῆς περιόδου αὐτῆς, χάρτες καί διαγράμματα τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεις τῶν κυριότερων κομμάτων καί τῶν βασικῶν πολιτικῶν τάσεων καθώς καί ἐνα σημεῖωμα σχετικά μέ τό πολιτικό πλαίσιο τῆς συγκεκριμένης ἐκλογικῆς ἀναμέτρησης, τά κόμματα πού συμμετείχαν, τίς μεταβολές στό σύστημα τῶν κομμάτων καί τήν ἀνάλυση τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων ἐν ἐπίπεδο ἐκλογικῆς περιφέρειας, ἐπαρχίας (γιά τόν ἀγροτικό πληθυσμό) καί πόλης (γιά τόν ἀστικό πληθυσμό).

1.2. Ἀνάλυση καί σύγκριση τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1974 καί τοῦ 1977 καί τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ 1974 στήν περιφέρεια πρωτεύουσας

Ἡ ἐρεύνα ἔχει σάν σκοπό τή στατιστική ἀνάλυση καί σύγκριση τῶν ἀποτελεσμάτων ἐν ἐπίπεδο δήμου καί ἐν ἐπίπεδο ἐνορίας μέ ἀναφορές καί ἐν προηγούμενες ἐκλογές.

Πιό εἰδικά, ἡ ἐρεύνα ἐπιχειρεῖ μιά πρώτη, στατιστική ἐκτίμηση τῆς ψήφου τῶν ἀνδρῶν καί τῶν γυναικῶν, ἐνῶ παράλληλα γίνεται μιά προσπάθεια ἐκτίμησης τῶν δυνατοτήτων καί τῶν δυσχερειῶν γιά μιά κοινωνιολογία ἡ γεωγραφία τῶν ἐκλογῶν.

1.3. Τό πολιτικό προσωπικό στήν Ἑλλάδα, 1936-1977

Τό περιεχόμενο τῆς ἐρεύνας αὐτῆς εἶναι ἡ μελέτη τοῦ πολιτικοῦ προσωπικοῦ, ἰδιαιτέρως τῶν βουλευτῶν καί τῶν σημαντικότερων ὑποψηφίων τῆς περιόδου 1936-1977, μέσα ἀπό δύο ὀπτικές γωνίες: ἡ κοινωνική καί πολιτική προέλευση τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν καί οἱ μηχανισμοί ἀνάδειξής τους ὡς ὑποψηφίων καί ἐπανεκλογῆς τους.

2. Στά πλαίσια τοῦ γενικότερου ἀντικειμένου τῆς ἐρεύνας, ἐκτός ἀπό τίς τρεῖς προηγούμενες ἐρευνητικές μελέτες, ἡ ὁμάδα ἀσχολήθηκε ἐπίσης μέ τή μελέτη τῶν ἐξῆς εἰδικότερων θεμάτων:

2.1. Ἐπιτόπια ἐρεύνα στή Βεργίνα

Ἀντικείμενο τῆς εἰς τήν ἐπιτόπια ἐρεύνηση τῶν θεμάτων πού σχετίζονται μέ τόν οἰκονομικό ἐκσυγχρονισμό, τόν κοινωνικό μετασχηματισμό καί τήν ἐξέλιξη τῶν πολιτικῶν σχέσεων στίς ἀγροτικές περιοχές. Στήν ἐρεύνα αὐτή, πού πραγματοποιήθηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1977 ἐν συνεργασία μέ τό CNRS (Παρίσι) καί μέ βῆμα ἐνα σχέδιο πού πρότεινε ὁ Στ. Δαμιανιάδης, πῆρε μέρος ὁ Ἡλ. Νικολακόπουλος καθώς ἐπίσης καί ὁ Δῆμ. Ψυχγιός. Ἐνα μέρος ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνας αὐτῆς καθώς καί ἡ γενι-

κότερη προβληματική τῆς δημοσιεύεται ὁ αὐτό τό τεύχος τῆς Ἐπιθεώρησης Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν.

2.2. Μελέτη τῶν μεταπολίσεων τῶν ψήφων μεταξὺ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1977 καί τοῦ 1974

Τά συμπεράσματα ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς σχετικῆς μελέτης παρουσιάζονται ἀπό τοῦ Χ. Γεωργαντίδη καί Ἡλ. Νικολακόπουλου στό διήμερο πολιτικῆς ἐπιστήμης πού ὀργάνωσε τό Μάρτιο τοῦ 1978 ἡ Ἐταιρία Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, καί δημοσιεύτηκαν στό περιοδικό *Σύγχρονα Θέματα* (τεύχ. 1, Μάιος 1978). Ἡ σύνταξη ἐνός ἀναλυτικότερου καί ἐκτενέστερου κειμένου θά πραγματοποιηθεῖ, ὅταν θά ἔχει προωθήσει ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1977.

2.3. Ἐπιτόπια ἐρεύνα στή Λάρισα

Ἀντικείμενο τῆς εἰς τήν ἐπιτόπια ἐρεύνηση τῶν προσδιοριστικῶν παραγόντων τῆς ἐκλογικῆς συμπεριφοράς στίς ἀστικές περιοχές. Ἡ ἐρεύνα αὐτή ἔχει συνδυαστεῖ μέ τήν ἐρεύνα τοῦ ἐλληνικοῦ ἀστικοῦ κέντρου, πού ἀνήκει ὁ Γ. Τσουγιόπουλος, καί βρισκεται στό πρῶτο στάδιο τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς ἐπιτόπιας ἐρεύνας καί τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων μέ τά στοιχεῖα πού ἔχουν συλλεγεῖ ἀπό τήν ἐρεύνα τοῦ ἀστικοῦ κέντρου.

2.4. Ἡ ἐκλογική δύναμη τοῦ ΚΚΕ στήν περίοδο 1926-1936

Στατιστική ἀνάλυση καί παρατηρήσεις σχετικά μέ τή γεωγραφική κατανομή τῆς. Στόχοι τῆς μελέτης εἶναι: α) ἡ «στατιστική ἀποκατάσταση» τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεις τοῦ ΚΚΕ γιά τίς ἐκλογές τοῦ 1928, τοῦ 1933 καί τοῦ 1935 καί β) ἡ γεωγραφική κατανομή τῆς ἐν ἐπίπεδο ἐκλογικῶν περιφερειῶν, πόλεων καί κοινοτήτων.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

Ἐπεύθυνος τῆς ἐρεύνας: Γρηγόρης Γκιζέλης
Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἡλιάννα Ἀντωνοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικη-Πασσά, Εἰσα Καλλιουρτζῆ (ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐρεύνα αὐτή ἀπό τῶν Ὀκτωβρίων τοῦ 1978), Γιάννης Μυρζάκης, Χρυσούλα Λασκαράτου καί Ἀφροδίτη Τεπερογλου. Τῆς γενικῆς εἰθῆς ἔχει ὁ καθηγητής Βασίλης Φιλιάς, πού εἶναι ἕνας ἀπό τοῦς τέσσερις συνδιευθυντές αὐτῆς διακριτικῆς ἐρεύνας πού διεξάγεται ὑπό τήν αἰγίδα καί τό συντονισμό τοῦ European Coordination Center for Social Science Documentation (Vienna Center). Στήν ἀρχή δῆλωσαν συμμετοχή στήν ἐρεύνα 14 χῶρες ἀπό τή Ἀστική καί Ἀνατολική Εὐρώπη.

Σκοποί τῆς Ἐρεύνας

Οἱ βασικοί σκοποὶ τῆς ἐρεύνας, ὅπως στήν ἀρχή διατυπώθηκαν ἀπό τόν ἐμπνευστή καί εἰσηγητή τῆς Ρῶσο ἔθνονομο-κοινωνιολόγο J. V. Arunjanjan, εἶναι οἱ ἑξῆς:

- I. Ἡ ἐξέλιξη τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τοπικοῦ (ἐθνικοῦ) πολιτισμικοῦ συστήματος ἀπό τό βαθμὸ τῆς ἀστικοποίησης καί ἐκβιομηχανίσεως τῆς χῶρας.
- II. Οἱ «κλιμακωτικῆς» τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὑποδομῆς τοῦ τοπικοῦ (ἐθνικοῦ) πολιτισμικοῦ συστήματος: ἡ ἀλληλοσυσχέτιση ἀνάμεσα στόν ἕλικό πολιτισμό, τῆ γλώσσα, τὴν τέχνη, τὸν προσανατολισμό τῶν ἀξιών.
- III. Τά χαρακτηριστικά τῶν ἀδιαφορῶν ἐπιπέδων τοῦ πολιτισμικοῦ συστήματος καί ὁ χρόνος πού ἀπαιτεῖται γιά τὴν ἀφομοίωση τοῦ.

- IV. Ό τρόπος με τον οποίο η πολιτισμική ή άλλη επίδραση μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών επηρεάζεται από το επίπεδο της ανάπτυξεως και τον ειδικό χαρακτήρα των πολιτιστικών αγαθών κάθε χώρας.
- V. Τα γενικά και τα ειδικά χαρακτηριστικά στοιχεία του πολιτισμικού συστήματος κάθε χώρας.

Μεθοδολογία

Σε διάστημα δύο χρόνων, οι αντιπρόσωποι των χωρών που παίρνουν μέρος στην έρευνα και οι συνδιευθυντές συναντήθηκαν συνολικά έξι φορές για να λύσουν τα θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα που ανέκυψαν στη διεξαγωγή διαφόρων σταδίων της έρευνας.

Στο διάστημα αυτό πολλές φορές δοκιμάστηκε η δυνατότητα συνεργασίας επιστημόνων που ανήκουν σε διαφορετικές χώρες, με διαφορετικούς πολιτικοκοινωνικούς και επιστημονικούς προσανατολισμούς.

Μετά τις συναντήσεις στο Tallin (Ρωσία) την άνοιξη του 1978, όπου συζητήθηκαν τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής εμπειρικής έρευνας (pilot study), στο Τορίνο, το καλοκαίρι του 1978, και στην Αθήνα, το φθινόπωρο του 1978, η μεθοδολογία της έρευνας διαμορφώθηκε ως εξής:

1. Έρευνα ύποδομη

Η έρευνα αυτή θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία που θα αποτελέσουν τη βάση για μία δευτερογενή ανάλυση:

- I. Βασικοί οικονομικοί παράγοντες κοινωνικής ανάπτυξεως
- II. Παιδεία και επαγγελματική εκπαίδευση ως στοιχεία κοινωνικής δομής
- III. Κατανάλωση κουλτούρας
- IV. Πολιτιστικά ενδιαφέροντα του πληθυσμού
- V. Τύποι οικογενειών και τάσεις ανάπτυξεως στην οικογενειακή ζωή
- VI. Ο ρόλος της οικογένειας σε σχέση προς άλλους κοινωνικούς θεσμούς, στη δημιουργία και μεταβίβαση πολιτιστικών αγαθών.

2. Εμπειρική έρευνα

Η εμπειρική έρευνα αποφασίστηκε ότι πρέπει να διεξαχθεί με δύο μεθόδους:

α) Πρώτη και βασική μέθοδος είναι η συγκέντρωση υλικού με έρωτηματολόγια. Τα έρωτηματολόγια που θα χρησιμοποιηθούν σε κάθε οικογένεια, η οποία είναι η μονάδα μελέτης της έρευνας, είναι δύο: το ένα απευθύνεται στους γονείς και το άλλο στα παιδιά ηλικίας 12-16 χρόνων. Τα έρωτηματολόγια αυτά έχουν ομοιότητες μεταξύ τους αλλά και διαφορές. Οι οικογένειες, με βάση μία δειγματοληπτική μέθοδο, θα επιλεγούν από τρία στρώματα, το αγροτικό, ημιαστικό και αστικό.

β) Από τα ίδια τρία στρώματα θα ληφθούν συμπληρωματικές συνεντεύξεις από σπάνια (40) οικογένειες. Οι συνεντεύξεις όμως αυτές δεν θα βασίζονται σε έρωτηματολόγιο, θα είναι άνοικτες, στη βάση όμως ημι-κατευθυνόμενες, και θα καλύπτουν σε βάθος τα θέματα που αναφέρονται σε έρωτηματολόγια.

Στάδια ολοκλήρωσης της έρευνας

Η έρευνα θα ολοκληρωθεί σε δύο στάδια. Στο πρώτο, οι εθνικές έρευνητικές ομάδες έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συγκεντρώσουν το υλικό τους και από τις τρεις επί μέρους έρευνές τους, να το έχουν αναλύσει και τα τελικά παρουσιάσει σε μορφή εκθέσεων στη συνάντηση που θα λάβει χώρα στο Παρίσι το φθινόπωρο του 1978.

Στη συνάντηση του Παρισιού θα αποφασιστούν τα επίπεδα της βαθύτερης ανάλυσης που θα καλύπτει το δεύτερο στάδιο της έρευνας. Η συγκριτική έκθεση θα είναι έτοιμη τέλος 1980 ή αρχές 1981.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Ηλίας Δασκαλάκης
Επιστημονικοί συνεργάτες: Άγγελική Ανδριτσού, Παναγιώτα Παπαδοπούλου, Ίωάννα Περαντζάκη, Δήμητρα Τσαμπαρλή

Μία έρευνα πάνω στην ποινική δικαιοσύνη μπορεί να τοποθετηθεί σε δύο επίπεδα: Στο επίπεδο του συστήματος (οργανωτικό επίπεδο) και στο επίπεδο λειτουργίας (λειτουργικό επίπεδο).

Το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης είναι το σύνολο των οργάνων ανάκαμψης, δίωξης, ανάκρισης, απόφασης και εκτέλεσης της απόφασης.

Η λειτουργία του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης ορίζεται από το νόμο. Από αυτόν συνάγεται ότι η λειτουργία αυτή συνίσταται σε *μια διαδικασία φιλτρίσματος, δηλαδή σε μια διαδικασία διαδοχικών επιλογών, σε κάθε μια από τις όψεις, ένα μέρος υποτιθεμένων έγκληματων επιλέγεται και προωθείται σε μια επόμενη φάση επιλογής κτλ. μέχρι της τελικής φάσης, όπου επιλέγονται τελικά αυτοί που, στιγματίζονται με την καταδίκη και την ποινή, καλούνται να παίξουν τον κοινωνικό ρόλο του εγκληματία.*

Η λειτουργία όμως της ποινικής δικαιοσύνης δεν εξαντλείται μόνο στην ενέργεια της πάνω σ' αυτούς που παραπέμπονται στους μηχανισμούς της. Η ποινική δικαιοσύνη υπάρχει και ενεργεί όχι μέσα σε στεγανά αλλά σε *άπ' εθείας* επαφή με το κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προφανώς επηρεάζεται αλλά και *επηρεάζει*. Ο βαθμός και τα αποτελέσματα της *επιρροής* που άσκει η ποινική δικαιοσύνη πάνω στην καθολική κοινωνία, μ' άλλα λόγια ο έλεγχος από την ποινική δικαιοσύνη γενικών κοινωνικών ελεγχος αποτελεί μία δεύτερη έκφραση της λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης.

I. Οριοθέτηση του αντικείμενου της έρευνας

Η έρευνα άφηνη έξω από τα όρια του αντικείμενου της, το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης σάν μορφή οργάνωσης. Αν και η οργανωτική όψη της ποινικής δικαιοσύνης παρουσιάζει έντονο πρακτικό ενδιαφέρον, δεν την περιλάμβανε στο αντικείμενο της έρευνας γιατί τουτό θα απαιτούσε και χρόνο πολύ, και ειδικευμένο σε θέματα οργάνωσης έρευνητικό προσωπικό, αλλά κυρίως γνώση πολλών στοιχείων που είναι πολύ άμφιβολο αν θα μάς δίδονταν από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Έτσι, η έρευνα περιορίζεται στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης, όπως χαρακτηρίστηκε πιο πάνω.

Σύμφωνα με τον άρχικο μας σχεδιασμό, στο αντικείμενο της έρευνας περιλαμβάνονταν και η λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος, έτσι ώστε η έρευνα να αγκάλιαζε και την υπόθεση της ειδικής προληπτικής ενέργειας του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης. Δυστυχώς όμως αναγκασθήκαμε να περιορίσουμε το σχετικό με το σωφρονιστικό σύστημα μέρος, γιατί δεν μάς δόθηκε άδεια από το Υπουργείο Δικαιοσύνης να μπουμε στις φυλακές. Έτσι, η έρευνα αυτή αντικείμενο έχει τη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης την οποία, σύμφωνα με τις προηγούμενες αναπτύξεις, τοποθετούμε σε δύο παιδιά.

- A. Στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης πάνω στους παραπεμπόμενους σ' αυτήν (πεδίο καταστολής της εγκληματικότητας).
- B. Στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης πάνω στο κοινωνικό σύνολο (πεδίο γενικής πρόληψης της εγκληματικότητας και γενικού κοινωνικού ελέγχου).

(Μία τρίτη έκφραση της λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης που αφορά την ειδική πρόληψη της εγκληματικότητας θα αντιμετώπιζόταν με την εξέταση της απόδοσης του σωφρονιστικού συστήματος. Η λειτουργική αυτή έκφραση δεν περιλήφθηκε τελικά στην έρευνα, αν και έγινε όλη η απαιτούμενη προεργασία, για το λόγο που αναφέρθηκε πιο πάνω.)

II. Στόχοι τῆς ἔρευνας

A. Λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης πάνω στοὺς παραπεμπόμενους σ' αὐτὴν

Ἡ λειτουργία αὐτὴ συνίσταται σέ μιὰ διαδικασία φιλτραρίσματος διὰ μέσου διαφόρων φάσεων διαδοχικῶν ἐπιλογῶν μὲρὶ τελικῆς ἀνάδειξης τῶν ἐνόχων διαφόρων ἐγκληματικῶν πράξεων. Ἀπὸ ἓνα σύνολο ἐγκλημάτων ποὺ τελεῖνται σέ μιὰ δεδομένη χρονικὴ περίοδο καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἄγνωστος (σκοτεινὸς ἀριθμὸς ἐγκληματικότητας), ἓνα μικρὸ μέρος μόνον θά γίνει γνωστὸ στὰ ὄργανα τοῦ συστήματος (οἱ σχετικὲς ἔρευνες ἐκτιμοῦν τὸ μέρος αὐτὸ στὸ 10% περίπου τῆς συνολικῆς ἐγκληματικότητας) καὶ ἓνα μικρὸ μέρος δραστῶν (ἀλλήλων ἢ ὑποτιθεμένων) θά παραπεμφθεῖ στοὺς μηχανισμοὺς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης καὶ θά περάσει ἀπὸ τὰ φίλτρα τοῦ συστήματος μὲρὶ τελικῆς ἐπιλογῆς αὐτῶν ποὺ θά ἀνακηρυχθοῦν ἐπίσημα ἐγκληματίες.

Ἡ κοινωνιολογικὴ καὶ ἐγκληματολογικὴ σημασία αὐτῆς τῆς διαδικασίας ἐπιλογῶν, ποὺ συνίσταται τὴν κατασταλικὴν λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, συνίσταται σὺν ὅτι ἡ καταστολὴ τῆς ἐγκληματικότητας γίνεται, θά ἔλεγε κανεὶς, ἀποασματικά. Τελικά, αὐτὸς ποὺ προσλαμβάνεται ἀπὸ τὴν κοινωνία σὺν ἐγκληματίας καὶ ἀντιμετωπίζεται σὺν τέτοιος ἀπὸ τὴν ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη κοινωνικὴ ἀντίδραση, αὐτὸς ἐπίσης ποὺ μελετᾶται ἀπὸ τὸν ἐγκληματολόγο σὺν ἐγκληματίας δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ παραβιάζει μὲ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ τὸν ποινικὸ νόμο (ἀφοῦ τὸ μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν δὲν ἐπισημαίνεται), ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ τελικά θά ἐπιλεγεῖ καὶ θά χαρακτηριθεῖ σὺν ἐγκληματίας ἀπὸ τὴν ποινικὴ δικαιοσύνη. Μ' ἄλλα λόγια, στὴν ἀνάδειξη κάποιου σὺν ἐγκληματία δὲν συμβάλλουν μόνον παράγοντες προσδιοριστικοὶ τῆς ἐκδήλωσης τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφορᾶς ἀλλὰ καὶ παράγοντες ποὺ ἀνάγουν στὴ δράση τῶν ὀργάνων τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης (μάάλιστα, σὲ περίπτωση δικαστικῆς πλάνης, οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ παράγοντες εἶναι οἱ μόνοι ποὺ ἐνεργοῦν). Ἔτσι, π.χ., ὁ τρόπος ἐνεργείας τῆς ἀστυνομίας στὴν ἐπισημάνση κάποιου σὺν ἐνόχου, ὁ τρόπος ἐκτίμησης τῶν ἀποδείξεων ἀπὸ τὸ δικαστὴ ἢ ὁ τρόπος ἐφαρμογῆς τῆς συγκεκριμένης περίπτωσης τοῦ ποινικοῦ νόμου, εἶναι παράγοντες ἴσως αἰτιώδους δύναμης μὲ τὰ παραγωγικά αἴτια τῆς ἐγκληματικῆς πράξης γιὰ τὴν ἀναγογὴ κάποιου ἀτόμου σὲ ἐγκληματία.

Τὸ ἐνδιαφέρον λοιπὸν τῆς ἔρευνας εἶναι νὰ πηλασιάσει αὐτοὺς τοὺς μηχανισμοὺς ἐπιλογῆς. Τοῦτο τοποθετεῖται σὲ δύο ἐπίπεδα ἐξέτασης: 1) Ἀπὸ τὴν ἀποψη τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς καταστολῆς. 2) Ἀπὸ τὴν ἀποψη τῶν ὑποκειμένων τῆς καταστολῆς (δικαστῶν).

I. Ἀποτελέσματα τῆς καταστολῆς

Ἀφοῦ ὁ ἐγκληματίας τελικά εἶναι, κατὰ κάποιο τρόπο, «προϊόν» τῆς λειτουργίας τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἐνδιαφέρει νὰ ἐξετασθεῖ ποιά εἶναι τὰ κοινωνικά χαρακτηριστικά (φύλο, ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη) τῶν ἐπιλεγόμενων σὲ κάθε φάση ἐπιλογῆς κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ποινικῆς διαδικασίας.

Πρὸς τοῦτο ἀναλύθηκε τυχαῖο δείγμα 500 δικηγורῶν ἄρμοδιότητάς Πλημμελειοδικεῖων, Ἐφετεῖων (Τριμελῶν καὶ Πενταμελῶν) καὶ Κακοῦρητοδικεῖων ἐπὶ ὑποθέσεων ἀναγομένων στὴν τελευταία πενταετία πρὸ τῆς διεξαγωγῆς τῆς φάσης αὐτῆς τῆς ἔρευνας (1970-1975) καί, μὲ τὰ στοιχεία ποὺ συγκεντρώθηκαν, ἐπιδιώχθηκαν οἱ ἐξῆς εἰδικότεροι στόχοι:

- α) Μηχανισμοὶ αὐτορρυθμίσεως τοῦ συστήματος τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης σὲ περίπτωσι ποὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποθέσεων ξεπερνᾷ τὴν ἰκανότητα ἀποδοτικότητας τοῦ συστήματος. Πρακτικὰ αὐτὸ μεταφράζεται στὴν ἐξέταση τῆς ἐκτασης ἐφαρμογῆς ἀπὸ τὸν εἰσαγγελεὰ τῶν διατάξεων σχετικά μὲ τὴν τοποθέτηση τῆς μὴνυσης ἢ τῆς ἐγκλήσεως σὲ τὸ ἀρχεῖο, ἢ ἐν ὀψει προφανῶς βάρσιμη ἀπὸ νομικὴ ἢ οὐσιαστικὴ ἀποψη.
- β) Ποιοὶ μὴνῶνται (προσδιορισμοὺς τους κατὰ φύλο-ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη) ἀπὸ τὴν ἀστυνομία καὶ ποιοὶ ἀπὸ τοὺς ἰδιώτες καὶ γιὰ ποιά ἀδικήματα σὲ κάθε περίπτωσι, προκειμένου νὰ διαπιστωθεῖ (ἐν ὄψει τῆς διαφορικῆς κατανο-

μῆς τοῦ κάθε εἴδους ἐγκλήματος κατὰ κοινωνικὴ τάξη) σέ ποίους κοινωνικοὺς χώρους ἐντοπίζεται κυρίως ἡ ἀστυνομικὴ δράσις καὶ ἐπιτήρησις.

- γ) Κατανομὴ προφυλακίσεων κατὰ φύλο, ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη τῶν κατηγορουμένων.
- δ) Μέσος ὅρος διάρκειας προφυλακίσεων γενικά καὶ διαφορικὴ κατανομὴ κατὰ φύλο, ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη.
- ε) Κατανομὴ τῶν προσωρινῶν ἀπολύσεων κατὰ φύλο, ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη.
- στ) Κατανομὴ καταδικαστικῶν καὶ ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων κατὰ φύλο, ἡλικία, κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη.
- ζ) Μέση βαρῆτητα ἐπιβαλλομένων ποινῶν καὶ διαφορικὴ κατανομὴ κατὰ φύλο, ἡλικία, κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη.
- η) Κατανομὴ τῆς μετατροπῆς καὶ ἀναστολῆς τῆς ποινῆς κατὰ φύλο, ἡλικία καὶ κοινωνικοεπαγγελματικὴ τάξη.

2. Τὰ ὑποκείμενα τῆς καταστολῆς

Στόχος αὐτῆς τῆς φάσης τῆς ἔρευνας εἶναι νὰ γίνει προσέγγισις τῶν ἑσωτερικῶν μηχανισμῶν λήψεως τῆς δικαστικῆς ἀπόφασις. Ἡ προσέγγισις αὐτὴ ἐπιχειρήθηκε μὲ ὑποβολὴ ἐροτηματολογίου σὲ 100 Δικαστές καὶ Εἰσαγγελεῖς ἀπὸ τοὺς ὑπηρετοῦντες στὸ Πρωτοδικεῖο καὶ Ἐφετεῖο Ἀθηνῶν. Ἐροτηθῆσαν τὸ 25% τοῦ συνόλου τῶν ὑπηρετούντων στὸ Ἐφετεῖο καὶ Πρωτοδικεῖο Ἀθηνῶν Δικαστῶν καὶ Εἰσαγγελεῶν, ἐπὶ τῶν 100 δὲ ἐροτηθέντων ἀπήντησαν 84.

Μὲ τὸ ἐροτηματολόγιο αὐτὸ ἐπιχειρήθηκε ἡ ἐξέτασις, κάτω ἀπὸ τὸ πρῖμα ὁρισμένον ἀνεστῆσαν μεταβλητῶν (ἡλικία, χρόνος ὑπηρεσίας, τοπικὴ προέλευσις, κοινωνικὴ προέλευσις) ὁρισμένων εἰδικότερων στόχων.

- α) Ἰκανοποίηση ἀπὸ τὴ σταδιοδρομία στὸ δικαστικὸ σῶμα
- β) Ἐκτίμησις τῶν προβλημάτων ποὺ ἀφοροῦν τὴν ποινικὴ δικαιοσύνη
- γ) Διάθεσις τιμωρητικῆς ἢ κοινωνικῆς ἐπανεστάσεως τοῦ ἐγκληματία
- δ) Κριτήρια ἐκτίμησης τῆς ἀξιποσίας τῶν μαρτύρων
- ε) Βαρῆτητα στὴν κρίσις τοῦ Δικαστοῦ τῆς γνομάτευσής τῶν πραγματοποιησάντων
- στ) Κριτήρια ἐκτίμησης τῆς προσωπικότητας τοῦ δράστο
- ζ) Κριτήρια μετατροπῆς ἢ ἀναστολῆς τῆς ποινῆς
- η) Συντηρητισμὸς ἢ ἐλευθεριότητα στὴν ἔρμηξη τοῦ νόμου

B. Ἡ λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐναντὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου

Γίνεται γενικά δεκτὸ ὅτι ἡ ποινικὴ δικαιοσύνη ἐξασφαλίζει τὸ γενικὸ κοινωνικὸ ἐλεγχὸ ἐπιτυγχάνοντας τὴν συσπείρωσι τῶν κοινωνιῶν γύρω ἀπὸ τίς προεσχευόμενες ἀξίες, καὶ τὴν ἀποστρέφει τοὺς πρὸς τὸ ἐγκλημα.

Παίρνοντας ἀπὸ τὸν ὄψοφος ἡ ἔρευνα ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξετάσει ποιά εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης στὶς συλλογικὰς παραστάσεις τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

Ὑποβλήθηκαν 2.000 ἐροτηματολόγια σὲ δέγμα λαοῦ κατανεμῆμένο σὲ τρία στρώματα πληθυσμοῦ (ἀστικοῦ, ἡμιστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ). Οἱ ἀπαντήσεις ἐξετάζονται κάτω ἀπὸ τὸ πρῖμα ὁρισμένον ἀνεστῆσαν μεταβλητῶν (φύλο, ἡλικία, οικογενειακὴ κατάστασις, ἐπάγγελμα, μορφωτικὸ ἐπίπεδο καὶ εἰσόδημα), καὶ ἐπιδιώκονται οἱ ἐξῆς εἰδικότεροι στόχοι:

- α) Ἡ εἰκόνα τοῦ δικαστοῦ στὶς συλλογικὰς παραστάσεις τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἀποψη ἀκεραιότητας, ἐπιστοιμικοεπαγγελματικῆς κατάρτησις καὶ ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ἐξουσία.
- β) Βαθμὸς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινωνικοῦ σώματος πρὸς τὴ δικαιοσύνη.
- γ) Τρόπος πρόσληψης ἀπὸ τὸ λαὸ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης.
- δ) Βαθμὸς κοινωνικῆς ὁμοιογένειας σὲ σχέση μὲ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ βαθμὸς γνώσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου.
- ε) Πλαίσια ἀνοχῆς τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφορᾶς. Καθορι-

σμός του optimum ἔντασης τῆς προσβολῆς πέρα ἀπὸ τὸ ὅποιο οἱ κοινωνίες ἀντιδρῶν προσφεύγοντας στὴ δικαιοσύνη.

στ) Διάθεση τῶν κοινωνιῶν γιὰ συνδρομὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης στὸ ἔργο τῆς.

ζ) Βαθμὸς ἐπιδεκτικότητας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος νὰ ἀποδεχθεῖ τὸν ἔγκληματιὰ στους κόλπους του μετὰ τὴν ἔκτισή τῆς ποινῆς.

θ) Λαϊκὴ ἀντίληψη περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς. Στάση τῶν κοινωνιῶν ἔναντι τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

ι) Τὸ στερεότυπο τοῦ ἔγκληματιὰ, ὅπως κυριαρχεῖ στὴν κοινωνικὴ μάζα.

Ἡ ἔρευνα ἔχει ὀλοκληρωθεῖ σ' ὅλες τῆς τίς φάσεις καί τῆ στιγμή αὐτῆ που γράφονται αὐτές οἱ γραμμές βρίσκεται στὸ στάδιο σύνταξης τῆς ἔκθεσης.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἐπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Ὁλ. Ζάρναρη καί Π. Κοτταριδῆ

Ἐπιστημονικοὶ σύμβουλοι: G. καί M. Gutenschwager

Ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες: M. Μαδιανός, Π. Παπαῆς

Βοηθός: Ἄλ. Κατουσελλῆ

1. Σκοπὸς τῆς ἔρευνας

Τὰ σύγχρονα προβλήματα ὑγείας στὴν Εὐρώπῃ καὶ Β. Ἀμερικῇ, ὅπως ἔπισες καὶ στὶς βιομηχανικῆς-ἀστικῆς κοινωνίες στὸν ὑπόλοιπο κόσμο, ἔχουν ἀλλάξει. Τὰ παλαιότερα «λοιμώδη νοσήματα» ἔχουν ὑποχωρήσει καὶ τῆ θέσε τους ἔχουν πάρει νοσήματα φθοράς, ὅπως τὰ καρδιαγγειακά νοσήματα, οἱ χρόνιας ἀρθρώσεις, πολυπλοκῆς σὲ αἰτιολογία, τὸ «κοινωνικὸ νόσημα» τοῦ αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος, κτλ. Ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ δὲν ἔπαρκε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν νέων αὐτῶν προβλημάτων ὑγείας λόγω κυρίως τοῦ παραδοσιακοῦ τρόπου ἀντιμετωπισῆς τους.

Μελέτες, ὅπως τοῦ R. Dubos, *Mirage of Health*, Thomas McKeown's, *The Role of Medicine*, Ivan Illich, *Medical Nemesis*, ὑποστηρίζουν πὸς ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ ὄχι μόνον δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ προβλήματα ὑγείας ἀλλὰ καὶ στὸ παρελθόν ἡ συμβολὴ τῆς στὴν καταπολέμηση τῶν διαφόρων νοσημάτων δὲν ἦταν τόσο σημαντικὴ.

Οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἱατρικῆς, δηλαδὴ παρατηροῦν πὸς τὸν περασμένο αἰῶνα οἱ δείκτες θνησιμότητας ἔχουν ἦδη μειωθεῖ σημαντικὰ κυρίως λόγω τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ποὺ μὲ τὸ χρόνο καλυτέρευσαν πολὺ πρὶν ἡ ἱατρικὴ θεωρία καὶ πρακτικὴ ἐξεληχθεῖ σημαντικὰ.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοῦς, ἡ ἱατρικὴ ὄλο καὶ περισσότερο συνεργάζεται μὲ τίς κοινωνικῆς ἐπιστήμες, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ κοινωνικὴ μεταρρύθμιση εἶναι ἐξίσου σημαντικὴ σὰν παράγοντας ὑγείας.

Ἡ ἔρευνα «Υγεία καὶ Ἱατρικὴ Περιθάλψη στὴν Ἑλλάδα», στὴν παρούσα φάση τῆς ἔχει σκοπὸ τὴ διερεύνηση βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἰδιαίτερα ἐκείνων γιὰ τὰ ὅποια ἀπὸ προηγουμένους διεθνῆς μελέτες ἔχει δειχθεῖ ὅτι δημιουργοῦν κίνδυνο γιὰ τὴν ὑγεία, προκαλοῦν νοσηρότητα καὶ πρόμο θάνατο.

Εἰδικότερα, ἡ στατιστικὴ δειγματοληπτικὴ ἔρευνα θὰ προσπαθήσει νὰ ἐντοπίσει ὁμάδες πληθυσμοῦ οἱ ὁποῖες ἐκτιθενται σὲ αὐξημένους κινδύνους γιὰ τὴν ὑγεία, προερχομένους ἀπὸ τίς κοινωνικῆς συνθήκες τῆς σύγχρονης ζωῆς.

2. Πρόοδος τῆς ἔρευνας

Στὴ διάρκεια τοῦ 1978 ἡ ἔρευνα προχώρησε ὡς ἑξῆς:

α) Ἐγινε ἡ διερεύνηση καὶ μελέτῃ στατιστικῶν στοιχείων καὶ βιβλιογραφίας γιὰ τὴν κατάσταση ὑγείας πληθυσμῶν σὲ διεθνῆ κλίμακα καὶ στὴν Ἑλλάδα

β) Ὑπεβλήθησαν 10 ἔκθεσεις ποὺ ἀφοροῦσαν τὰ παρακάτω θέματα ὅσο διεθνῆ καὶ ἑλληνικὴ σκοπία:

1. Ἡ νοσηρότητα στὴν Ἑλλάδα

2. Λοιμώδη νοσήματα

3. Διακίνηση καὶ κατανάλωση φαρμάκων

4. Διατροφή

5. Ἀτυχήματα

6. Ὑπερτέταση

7. Ρύπανση καὶ μόλυνση περιβάλλοντος.

γ) Ἐγινε ἡ προκαταρκτικὴ σύνταξη τοῦ ερωτηματολογίου γιὰ τὴ στατιστικὴ δειγματοληπτικὴ ἔρευνα καὶ δοκιμασθῆκε σὲ πρώτη φάση μὲ τὴ συνεργασία τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ΕΚΚΕ.

δ) Ἐπίσης διεξήχθηκε ἡ κανονικὴ προ-ἔρευνα (pilot study) σὲ 120 ἄτομα προερχόμενα ἀπὸ ἄγροτικούς, ἡμιστιακούς καὶ ἀστικούς οἰκισμούς. Τὰ 120 ἐρωτηματολόγια συνεπληρώθησαν στους νομούς Ἀττικῆς, Βοιωτίας καὶ Εὐβοίας. Ἢδῃ ἡ ὁμάδα ἔρευνας ἐπεξεργάζεται τὰ στοιχεία τῆς προ-ἔρευνας βάσει τῶν ὁποίων θὰ συνταχθεῖ προκαταρκτικὴ ἔκθεση

ε) Ἢδῃ ἔχει ἀρχίσει καὶ ἡ ὄργανωση τῆς τελικῆς δειγματοληπτικῆς ἔρευνας μὲ δεῖγμα 4.000 πληθυσμὸ ἀπ' ὄλο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ἐπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Μαρία Ἴηλιο

Ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες: Χρήστος Ἀλεξόπουλος, Λουῖζα

Ἀναστοπούλου, Ἀναστάσιος Τζανιμῆς, Σωτηρία Τσίλη

Ἡ Ὁμάδα ἐνίσχυσαν γιὰ ὀρισμένο ἀριθμὸ συνεντεύξεων ἡ Ἄννα Φραγκουδάκη, ἐνταταμένη ὑφηγῆτρια στὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων καὶ ἡ Μάγδα Νικολαΐδου, κοινωνιολόγος. Ὁ Πέτρος Παπαῆς, σύμβουλος στὸ ΕΚΚΕ γιὰ τὰ στατιστικὰ θέματα, βοήθησε τὴν Ὁμάδα σὲ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἔρευνας γιὰ τὰ θέματα τῆς εἰδικότητάς του.

Ἀντικείμενο τῆς ἔρευνας

Προσέγγιση τῶν προβλημάτων τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης στὴν Ἑλλάδα μὲ ἰδιαίτερη ἐμφαση στὴν ἀνάλυση τῆς ταυτότητας, τοῦ ρόλου καὶ τῶν στάσεων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ΑΕΙ ὄλων τῶν βαθμίδων.

Θέμα

Ὁ θεσμὸς τῆς ἐκπαίδευσης βρίσκεται σὲ κρίση. Σὲ μεγάλο ἀριθμὸ χωρῶν, ὅπου τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ἀφορᾷ τὴν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ κρίση ἐμφανίζεται ἰδιαίτερα στὸ ἐπίπεδο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης. Ἐκεῖ ἔσπονδο οἱ ἀντιφάσεις ἀνάμεσα στὸ ἀίτημα τῆς δημοκρατικοποίησης καὶ τὴν ἀνάγκη ἐπιλογῆς, στὴν ἐλευθερία τοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τὸ δικαίωμα στὴν ἐργασία, στὸν κοινωνικὸ καὶ τὸν οικονομικὸ ἡ οικονομικιστικὸ ρόλο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης. Ἡ προβληματικὴ γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς γονιμοποιεῖται μέσα στους χώρους τῶν Πανεπιστημίων.

Στὴν Ἑλλάδα, στὸ ἐπίπεδο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης συσφωροῦνται ἀσφικτικὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐντάσεων ποὺ ἀνάγονται σὲ αὐτὴ τὴν κρίση. Ἡ Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση, ἐπιστέγασμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ οικοδομημάτων, ἀποτελεῖ τὸ χῶρο μέσα στὸν ὅποιο ἐγγράφεται ἡ διερεύνηση ποὺ ἐπιχειρεῖ ἡ Ὁμάδα τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν.

Τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ εἶναι βασικός συντελεστὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς λειτουργίας, ὅσο καὶ ἂν τὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελεῖ προσδιορίζεται ὡς ἕνα βαθμὸ καὶ ἀπὸ ἐξωγενεῖς παράγοντες (συνθήκες ἐργασίας, ὄργανωση καὶ περιεχόμενο σπουδῶν, κρατικὴ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ κτλ.). Ἀκόμα, τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ δὲν εἶναι μόνον φορέας τῆς ἐκπαίδευσης: εἶναι, μαζί με τοὺς φοιτητές, καὶ ἄμεσος γνώστης τῆς ἐκπαιδευτικῆς πρακτικῆς, κάτοχος μίας μοναδικῆς ἐμπειρίας στὸ χῶρο του.

Διαδικασία τῆς ἔρευνας

Ἡ Ὁμάδα Ἐρευνας τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν ἀπευθύνθηκε στοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων ζητώντας νὰ συγκεντρώσει ἔτσι στοιχεία πού εἶναι ἀπαραίτητα νὰ συγκεντρηθοῦν σὲ μιά προοπτικὴ ἔκσυγχρονησμοῦ καὶ δημιουργικῶν προσαρμογῶν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μᾶς συστήματος.

Τὰ στοιχεία αὐτά, μόνο μιά πλατεῖα, ἑξατομικευμένη, ἀλλὰ ἀντιπροσωπευτικὴ ἔρευνα μπορεῖ νὰ τὰ προσκομίσει. Πολύτιμο ὄλικο αὐτῆς τῆς ἔρευνας συνιστοῦν οἱ ἀπαντήσεις σὲ δύο ἐρωτηματολόγια: ἓνα πού ἀπευθύνεται στοὺς καθηγητὲς καὶ τοὺς ὕφηγῆτές καὶ ἓνα δεύτερο πού ἀφορᾷ τοὺς βοηθοὺς καὶ τοὺς ἐπιμελητές. Τὸ πρῶτο στάλθηκε στοῦ σύνολο τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν ὕφηγῶν τῶν ΑΕΙ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπάντησαν περίπου 37% (312 ἀπαντήσεις). Τὸ δεύτερο συμπληρώθηκε κατὰ τὴ διάρκεια συνεντεύξεων πού πῆραν τὰ μέλη τῆς Ὁμάδας Ἐρευνας ἀπὸ ἓνα τυχαῖο διαστρωματωμένο δείγμα (Σχολή, θέση, φύλο) πού ἀντιστοιχεῖ στὸ 10% τοῦ συνόλου. Συγκεντρώθηκαν 400 ἀπαντήσεις σὲ συνεντεύξεις ἀπὸ ὄλες τὲς Ἀνώτατες Σχολές καὶ τὰ Πανεπιστήμια. Οἱ ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτηματολόγια εἶναι προαιρετικὲς καὶ ἀπόρρητες. Ἡ ἀνώνυμία ἐξασφαλίζεται γιὰ λόγους ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας ἀπὸ τὴν Ὁμάδα Ἐρευνας.

Χρειαζέται νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συμβολὴ ὁσῶν ἀπάντησαν στὴν ἔρευνά μας εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὴ καὶ γιὰτὶ μᾶς προσκόμισαν πολὺτιμα στοιχεία ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ τους ἐμπειρία καὶ γιὰτὶ συνῆταν στὸ νὰ διασφαλιστεῖ ἀπὸ τὴν πλευρά τους ἡ ἄξια τῶν συμπερασμάτων μας, στὸ μέτρο πού ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαντήσεῶν τους μᾶς ἔδωσε μιά πολυφώνη, ἀλλὰ ἀντιπροσωπευτικὴ μαρτυρία.

Ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἀπαντήσεων προβλέπεται νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὴν ἀνάλυση τῶν ἀποψόνων πού δίνονται ἐπίσης στὴ δημοσιότητα ἀπὸ τοὺς φορεῖς τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης, καθὼς καὶ τῶν στοιχείων πού θέτουν στὴ διάθεση τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν ἡ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία καὶ οἱ Γραμματεῖες τῶν Σχολῶν.

Ἔργασίες τῆς Ὁμάδας

Ἡ ἔρευνα εἶναι συλλογικὸ ἔργο ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς Μ. Ἡλίου. Παράλληλα μὲ τὴν ἔρευνα ἔγινε καὶ ἔκπαίδευση τῶν ἐρευνητῶν στὴ διαμόρφωση ἐρωτηματολογίου, στὴ λήψη συνεντεύξεων, στὴν κωδικοποίηση καὶ τὴν κωδικογράφηση, στὴν πινακοποίηση ἀποτελεσμάτων, στὴν ἀνάλυση πινάκων.

Ἡ ἔρευνα βρίσκεται στὸ στάδιο τῆς ἀνάλυσης τῶν πινάκων. Οἱ τελευταῖοι συμπληρωματικοὶ πίνακες ζητήθηκαν καὶ ἐπιστράφηκαν ἀπὸ τὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ τὸ μήνα Νοέμβριο 1978.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας θά παρουσιαστοῦν μὲ τὴ μορφή βιβλίου.

Τίτλος: Ἡ Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση στὴν Ἑλλάδα

Ὑπότιτλος: Πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι

Τμήματα καὶ περιεχόμενο:

- I. Ἡ ἔρευνα τοῦ ΕΚΚΕ: Ἡ προβληματικὴ. Τὸ δείγμα. Ἡ ἀνταπόκριση.
- II. Ἡ ταυτότητα τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ: Ἡ προέλευση. Ἡ οἰκονομία. Οἱ σπουδές.
- III. Ἡ διασπορὰ τῶν τῶν πανεπιστημιακῶν: Ἡ διδασκαλία. Ἡ ἔρευνα.
- IV. Τὸ πρόβλημα τοῦ διδακτικοῦ φορέα: Περιγραφή τῆς κατάστασης. Σχῆση ρόλων τοῦ ΕΔΠ. Τὸ βίωμα τοῦ διδακτικοῦ ἔργου.
- V. Ἡ ἐπιστημονικὴ παρουσία καὶ ἐξέλιξη τοῦ ΕΔΠ.
- VI. Στάσεις ἀπέναντι στὰ προβλήματα τῆς πανεπιστημιακῆς πύλας.
- VII. Οἱ φοιτητὲς ἀπὸ τὴ σκοπιά τοῦ πανεπιστημιακοῦ δάσκαλου.
- VIII. Συμπεράσματα.

ΑΝΤΙΑΦΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΑΙΚΙΑΣ 9-11 ΧΡΩΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ἌΛΛΑ ἘΘΝΗ

Ἐρευνα σὲ μαθητὲς δημοτικῶν

Ὑπεύθυνοι τῆς ἔρευνας: Καλλιόπη Μουστάκα καὶ Κούλα Κασμάτη

Ἴστορικὸ

Ἡ ἔρευνα αὐτὴ ἄρχισε τὸ 1964 στὰ πλαίσια ἐνὸς ἐρύτερου ἐρευνητικοῦ σχεδίου σὲ ὀρισμένες εὐρωπαϊκὲς χῶρες μὲ σκοπὸ νὰ διαπιστωθεῖ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τὰ παιδιά σχηματίζουν ἔννοιες καὶ διαθέσεις πρὸς τὴν πατρίδα τους καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῆς ἔρευνας εἶχε ὁ καθηγητὴς τῆς Ψυχολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης Henri Tajfel καὶ τὸ τμήμα γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀνατέθηκε στὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν (ὑπεύθυνη Κ. Μουστάκα) καὶ πραγματοποιήθηκε σὲ 10 σχολεῖα τῆς Ἀθήνας. Ἡ τελικὴ ἐκθεση δὲν ἀνακοινώθηκε ποτέ, γιὰτὶ συνέπεσε ἡ περάτωση τῆς μετὰ τὴν δικτατορία. Ἐπιθεὶ ὅμως τὸ θέμα εἶναι ἐνδιαφέρον, ἡ ἔρευνα ἐπαναλήφθηκε στὰ ἴδια σχολεῖα φέτος σὲ παιδιά τῆς ἴδιας ἡλικίας, καὶ ἔγινε ἐπεξεργασία στοιχείων συγκριτικῆς.

Στόχοι τῆς Ἐρευνας

- α) νὰ διαπιστωθοῦν ἡ ποσότητα καὶ τὸ εἶδος τῶν γνώσεων γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη πού ἔχουν παιδιά ἡλικίας 9-11 χρόνων,
- β) νὰ ἀποκαλυφθοῦν οἱ προτιμήσεις καὶ οἱ διαθέσεις τους γιὰ τίς χῶρες: Ἀμερικὴ, Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία,
- γ) νὰ εὑρεθοῦν οἱ ὁμοιότητες καὶ οἱ διαφορὲς τῶν γνώσεων καὶ τῶν διαθέσεων στὶς δύο περιόδους τῆς ἔρευνας 1964 καὶ 1978.

Δεῖγμα

Ἡ ἔρευνα αὐτὴ βασίστηκε σὲ δείγμα ἀπὸ 360 μαθητὲς τῶν Δημοτικῶν πού οἱ μοῖοι (180) φοιτοῦσαν στὶς τάξεις Τετάρτη, Πέμπτη καὶ Ἑκτὸ τὸ 1964 καὶ οἱ ἄλλοι μοῖοι τὸ 1978.

Ἡ δειγματοληγία ἔγινε σὲ δύο στάδια. Στὸ πρῶτο στάδιο τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἀθήνας χωρίστηκαν σὲ δύο κατηγορίες: (α) σχολεῖα ἀπὸ μεσοαστικὲς συνοικίες καὶ (β) σχολεῖα ἀπὸ ἐργατικὲς συνοικίες. Ἀπὸ κάθε κατηγορία ἐπελέγησαν πέντε σχολεῖα πού θεωρήθηκε ὅτι παρουσίαζαν τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς κατηγορίας τους. Τὰ σχολεῖα κατὰ κατηγορία εἶναι τὰ ἑξῆς:

Μεσοαστικὲς συνοικίες	Ἐργατικὲς συνοικίες
17 ^ο Ἀμπελοκήπων	4 ^ο Ν. Ἰωνίας
1 ^ο Παγκρατίου	5 ^ο Ν. Ἰωνίας
14 ^ο Πευκακίου	1 ^ο Αἰγάλεω
26 ^ο Κυνεῶλης	1 ^ο Ταύρου
2 ^ο Ν. Σμύρνης	3 ^ο Μπραχμίου

Στὸ δεύτερο στάδιο ἐπελέγηκε τυχαῖο δείγμα ἀπὸ ἑξὶ μαθητὲς ἀπὸ κάθε τάξη μὲ βάση τὰ μαθητολόγια. Ἐτσι, συνολικὰ, ἐπελέγησαν 18 μαθητὲς ἀπὸ κάθε σχολεῖο σὲ κάθε περίοδο τῆς ἔρευνας. Γιὰ τὴ συλλογὴ τῶν πληροφοριῶν ἔγιναν ἀτομικὲς συνεντεύξεις μὲ κάθε μαθητὴ, μὲ βάση εἰδικὰ κατασκευασμένα ἐρωτηματολόγια τὸ coloured progressive matrices test τοῦ Raven.

Ἐπεξεργασία στοιχείων

Μετὰ τὴν κωδικογράφηση καὶ ἐπεξεργασία μὲ ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ, οἱ ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν ἀναλύθηκαν περιγραφικὰ καὶ συνδιαστικὰ γιὰ κάθε ἐποχὴ τῆς ἔρευνας, ἀλλὰ καὶ συγκριτικὰ ἀνάμεσα στὰ δεδομένα τοῦ 1964 καὶ τοῦ 1978.

Σκοπιμότητα

- (α) Τά εγρήματα της έρευνας θά δώσουν ένδειξεις γιά τά ακόλουθα:
- (α) Ποιές έννοιες γιά τίς άλλες χώρες σχηματίζονται τά παιδιά
- (β) Πώς σχηματίζονται οι διάφορες έννοιες (γεωγραφικές, ιστορικές, πολιτικές, πολιτιστικές) στην ηλικία αυτή
- (γ) Ποιές πηγές πληροφοροφούν την ηλικία αυτή
- (δ) Από τί εξαρτάται ή όρθότητα και ή αντικειμενικότητα των γνώσεων γιά άλλα έθνη και χώρες
- (ε) Πού θεμελιώνονται και από πού επηρεάζονται οι θετικές ή άρνητικές διαθέσεις των παιδιών προς άλλες χώρες και άλλους λαούς
- (ζ) Τι είδους άξίες, όλικές ή όχι, επηρεάζουν τά παιδιά στό σχηματισμό έννοιων και διαθέσεων γιά τίς άλλες χώρες.

Τά συμπεράσματα πού θά προκύψουν από τά πάρα πάνω δεδομένα θά αποτελέσουν ένα χρήσιμο πλαίσιο αναφοράς τόσο γιά τί στρατηγική του σχολείου (όλη, προγράμματα, μέθοδοι διδασκαλίας) όσο και γιά την άξιοποίηση έξωσχολικών πηγών (τύπος, τηλεόραση) όμαδικής πληροφορόφρησης, και έμμεσα να συμβάλουν στην όρθότερη αντιμετώπιση διεθνών καταστάσεων και στην έθνική αλληλεγγύη.

ΕΡΕΥΝΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Υπεύθυνος της έρευνας: Κώστας Παπαγεωργίου με τί συνεργασία των Β. Παπαδάκη, Γ. Παπαπέτρον, Ε. Κοιμυλή.

Η έρευνα αυτή εξετάζει την πορεία των αποφοίτων του γυμνασίου (σημερινό Λυκείου) προς την επαγγελματική τους άποκατάσταση. Βασίζεται σε στοιχεία πού συγκεντρώθηκαν τό 1975 από ένα δείγμα αποφοίτων και συγκεντρώνει τό ενδιαφέρον τους στην κρίσιμη περίοδο άποφοριστικών έξελίξεων, πού άρχίζει λίγο πριν από την άποφοίτηση και τελειώνει ένα περίπου χρόνο μετά. Έκπονηθηκε άπολειπτικά από τό ΕΚΚΕ και αποτελεί συνέχεια της έρευνας πού διεξήγαγε ο ΟΟΣΑ σε συνεργασία με τό ΕΚΚΕ γιά την «Ατομική ζήτηση μεταγυμνασιακής εκπαίδευσης», πού άφορούσε στά σχέδια των μαθητών της τελευταίας τάξεως του γυμνασίου.

Η συσσώρευση άποφοίτων στις πόλεις των άνότατων και άνότερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε άναζήτηση επαγγελματικής διεξόδου, πού είναι χαρακτηριστικό της έρευνώμενης περιόδου, αποτελεί τό ύπόβαθρο της έρευνας. Τά ειδικότερα ερωτήματα πού προσεγγίζει ή έρευνα αναφέρονται στους παράγοντες πού διαμορφώνουν τη μία ή την άλλη έξέλιξη των επιδιώξεων των άποφοίτων. Η σημασία πολλών παραγόντων, όπως είδος σχολείου, έπίδοση στο γυμνάσιο, φύλο, μέγεθος πόλεως, εισόδημα, μόρφωση και επάγγελμα γονέων, παρακολούθηση φροντιστηρίου κλπ., εξετάζονται ός προς την επίδραση τους στην άπόφαση για σπουδές, στο βαθμό επιτυχίας, στην έπιλογή της σχολής ή στην έπιλογή άλλης κατευθίνσεως έκτός από τί σπουδές. Έτσι, σχηματίζεται μια άρκετά εκάθωρη εικόνα γιά τό βαθμό ύπάρξεως ίσων ευκαιριών έπιστημονικής σταδιοδρομίας γιά τίς διάφορες κατηγορίες άποφοίτων γυμνασίου και φωτίζεται άρκετά δ όρόμος των λύσεων προς τίς όποιες πρέπει να στραφούν προσπάθειες γιά όρθόλογικοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ίδιαίτερη σημασία, ένισχυτική των έρευνητικών πορισμάτων, έχουν οι άπάντες των ίδιων των άποφοίτων πού αποτελούν ένα άξιοπροσπεκτο παρατηρούν της έρευνας και ίσως τό πιο ζωντανό τμήμα της.

Η έρευνα αυτή, παρά τίς άναπόφευκτες προεκτάσεις της, δεν αποτελεί σχέδιο έπιλύσεως του προβλήματος εκπαιδευσεως των νέων μας. Δίνει όμως όλη την απαραίτητη στήριξη σ' αυτός πού δ ρόλος τους είναι να τό άντιμετωπίσουν. Σάν έργο ύποδομής, δίνει πολλή ή σημασία στην άξιωμασία κάθε άποτέλεσματος και σχέσεως πού διαπιστώνει, όποτε οι άρχιτέκτονες των λύσεων να δεικνυλθούν στο έργο τους

Τό ΕΚΚΕ πιστεύει ότι, όσοι προβληματίζονται γύρω από τό γενικό πρόβλημα του προσανατολισμού και των άναζητήσεων κατευθίνσεως από τους νέους μας, θά βρουν στην έρευνα αυτή τίς απαραίτητες πληροφορίες γιά να στρίξουν έποικοδομητικές μεταβολές.

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Χάρης Συμεωνιδου-Άταμπούλου
Έπιστημονικός συνεργάτης: Π.Α. Σινόπουλος

Άντικείμενο της έρευνας

Αποτελεί γενική διαπίστωση ότι ή συμμετοχή των γυναικών στο έργατικό δυναμικό έχει έπιφέρει σημαντικές κοινωνικές αλλαγές. Γιά τί διερεύνηση των άλλων αυτών έχουν γίνει διεθνώς πλήθος έρευνες με σκοπό να εξετάσουν τίς έπιπτώσεις τους, όπως π.χ. την επίδραση της εργασίας στη γεννητικότητα των έγγαμων γυναικών, ή όποια και έχει άποδειχθεί ιδιαίτερα έντονη. Τό ερώτημα πού τέθηκε στην παρούσα έρευνα, γιά τον έλληνικό χώρο, ήταν μήπως ύπάρχει άλλοιότερα άλληλεπίδραση άνάμεσα στο γάμο και στην εργασία των γυναικών και γιά να δοθεί άπάντηση σ' αυτό τό ερώτημα τέθηκε σάν σκοπός να διερευνηθεί ή τυχόν άλληλεπίδραση αυτή: Αποτελεί δ γάμος άνασταλτικό παράγοντα στην προσφορά εργασίας των γυναικών ή τό αντίστροφο; Ποιές οι τάσεις άπασχόλησης των γυναικών στά διάφορα επάγγελλα, άνάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση, την όμάδα ηλικίας και τη γεωγραφική περιοχή; Ποιά ή θέση στο επάγγελμα και οι όρες άπασχόλησης σε σχέση με τίς πιο πάνω μεταβλητές; Ποιός δ βαθμός συσχέτισης άνάμεσα στο γάμο από τη μία και σε όλες τίς πιο πάνω έπί μέρους μεταβλητές, από την άλλη;

Άλλά γιά πού όλοκληρωμένη προσέγγιση, τό ενδιαφέρον της έρευνας απλόθηκε και σε όσες γυναίκες δεν έργάζονται. Έδώ τά ερωτήματα πού τέθηκαν και στα όποια έγινε προσπάθεια να δοθεί άπάντηση είναι: Ποιές οι αίτιες πού δεν συμμετέχουν στο έργατικό δυναμικό και ποιές οι πηγές από τίς όποιες συντηρούνται κατά οικογενειακή κατάσταση, όμάδα ηλικίας, γεωγραφική περιοχή, και ποιός δ βαθμός συσχέτισης άνάμεσα στο γάμο και τίς πιο πάνω μεταβλητές;

Στάδια της έρευνας

Κατ' άρχην, σάν πρώτη φάση έγινε δ σχεδιασμός της έρευνας. Στη συνέχεια, άκολούθησε ή συλλογή των στοιχείων. Η έρευνα στηρίχθηκε στα στατιστικά στοιχεία της ΕΥΕΥ, άδημοσίευτα και δημοσιευμένα, πού ύπάρχει σχετικά με τό θέμα και πού άφορούσαν δείγμα 25% του οικονομικού ένεργου του και οικονομικά μη ένεργου γυναικείου πληθυσμού της χώρας, σύμφωνα με την άπογραφή του 1971. Ακολούθησε ή κατάρτιση πινάκων ή έπεξεργασία σε ήλεκτρονικό ύπολογιστή με έραρμολή του test χ², όστε να γίνει άνιχνευση των τυχόν συσχετίσεων άνάμεσα στο γάμο και την εργασία. Έγιναν βοηθητικά διαγράμματα και ίστογράμματα, και σάν τελικό στάδιο έγινε ή άνάλυση των πινάκων και ή συγγραφή του κειμένου. Όλη ή έργασία, μέχρι και τό τελευταίο στάδιο, έχει όλοκληρωθεί από τό Νοέμβριο του 1977.

Η έκθεση της έρευνας περιλαμβάνει τά έξης τμήματα:

1. *Πρόλογος-Εισαγωγή*: Έδώ έκτίθεται ή προβληματική της έρευνας, και αναφέρεται άναλυτικά ή μεθοδολογία πού άκολούθηθηκε, έπισημίζονται δε οι έλλείψεις και οι περιορισμοί στα στοιχεία πού ύπάρχουν σχετικά με τό θέμα.
2. *Κύρια άνάλυση*. Γενικά: Παρουσιάζεται σταδιακά ή κατάσταση των γυναικών στο έργατικό δυναμικό κατά περιοχές (όστικές, ήμισιακές, άγρικές), και κατά πενταετείς όμάδες ηλικιών (10 έτων και άνω, όπλκ. 10-15, 15-20 μέχρι και 65 έτων και άνω) διαχωρισμένων σε δύο μεγάλες κατηγορίες, «άγαμες» και «έγγαμες» (οι «χήρες και διαζευγμένες» αναφέρονται περιληπτικά), με

βάση δε δορισμένες υποθέσεις γίνεται προσπάθεια να αιτιολογηθεί ή κατανοηθεί αυτή.

Κεφάλαιο Α: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά μεγάλες ομάδες επαγγεμάτων

Ο πληθυσμός των γυναικών διαχωρίζεται στο Κεφάλαιο Α κατά μεγάλες ομάδες επαγγεμάτων, σύμφωνα με την δρολογία της ΕΣΥΕ: «έπιστημονες και έλευθερία επαγγέλματα», «διευθύνοντες και ανώτερη διοικητικά στελέχη», «πώληση γραφείου», «έμποροι και πωλητές», «άσπασχολητοι σε παροχή υπηρεσιών», «άσπασχολητοι σε γεωργία-ζωοκομία», «τεχνίτριες και εργάτριες».

Με βάση το test χ^2 , διερευνάται κατά πόσον επδρά η οικογενειακή κατάσταση στην ένταξη στις διάφορες ομάδες, ενώ παράλληλα γίνεται συσχέτιση κατά περιοχές και ομάδες ηλικιών, ώστε να έντοπισθούν ιδιαίτερες τάσεις και χαρακτηριστικά, π.χ. να βρεθεί σε ποιές ηλικίες παρατηρείται έντονη τάση για όρισμένα επαγγέλματα, ενώ λαμβάνεται συγχρόνως υπ' όψη η επίδραση της περιοχής στην έκδοση αυτή.

Κεφάλαιο Β: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας

Ο γυναικείος ένεργός πληθυσμός καταμετράται στους έξι κλάδους οικονομικής δραστηριότητας: «γεωργία-κτηνοτροφία», «όρυχεία, μεταλλεία, κτλ.», «βιομηχανία-βιοτεχνία», «ηλεκτρισμός, φωταέριο», «οικοδομητικές-δημόσια έργα», «εμπόριο-εστιατόρια-ενοδοχεία», «μεταφορές-άποθηκα-επικοινωνία», «τράπεζα-αφάλλεια», «υπηρεσία».

Και στο κεφάλαιο αυτό, όπως και στο Α, διερευνάται η ύπαρξη συσχέτισης ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας τους οποίους ακολουθούν οι γυναίκες, καθώς και οι διάφορες τάσεις κατά περιοχές και ηλικίες.

Κεφάλαιο Γ: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά θέση στο επάγγελμα

Στο κεφάλαιο αυτό διαχωρίζονται οι θέσεις στο επάγγελμα σε: «έργοδοτες», «έργαζόμενες για λογαριασμό τους», «συμβοηθούντα και μη άμειβόμενα μέλη οικογενείας», «μισθοούτες».

Το έρώτημα: «πηρεάζει ο γάμος τη θέση που έχουν στο επάγγελμα τους οι έργαζόμενες γυναίκες» διερευνάται και εδώ με βάση το test χ^2 , ενώ ακολουθούν διασταυρώσεις των έγγάμων και αγάμων γυναικών με τις ομάδες ηλικιών και κατά περιοχές.

Κεφάλαιο Δ: Οι όρες της έβδομαδιαίας έξωοικιακής έργασίας των αγάμων και έγγάμων γυναικών

Γίνεται διαχωρισμός ανάλογα με τις όρες που άσπασχολήθηκαν οι γυναίκες κατά την τελευταία πριν την άπογραφή (του 1971) έβδομάδα: 0-10, 10-19, 20-24, 80 όρες και άνω.

Διερευνάται κατά πόσο ύπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο ρυθμό της έβδομαδιαίας άσπασχόλησης και την οικογενειακή κατάσταση των γυναικών, ενώ εξετάζεται ο χρόνος άσπασχόλησης για τις διάφορες περιοχές και κατά ομάδες ηλικιών.

Κεφάλαιο Ε: Οικονομικά μη ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών ανάλογα με την αίτια που δέν έργάζονται

Κεφάλαιο ΣΤ: Οικονομικά μη ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών ανάλογα με τις κυριότερες πηγές για τη συντήρησή τους

Στα κεφάλαια Ε και ΣΤ διερευνάται ο πληθυσμός των μη οικονομικά ένεργων γυναικών, στο μόν Ε ανάλογα με την αίτια που δέν έργάζονται: «μαθητρία-σπουδάζουσα», «οικιακά», «νόστος-άναπηξη», «άλλος λόγος», στο δέ ΣΤ ανάλογα με την κυριότερη πηγή από την όποια συντηρούνται: «εισόδημα από περιουσία», «σύνταξη», «πένδιοτα, βοηθήματα», «νοικοκυρή ή άλλος».

Στο κεφάλαιο Ε άναζητείται η συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και την αίτια για την όποια οι γυναίκες δέν έργάζονται, ενώ στο ΣΤ άνάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και την πηγή συντήρησης. Παράλληλα, γίνεται οι σχετικές διασταυρώσεις κατά περιοχές και ομάδες ηλικιών, προκύπτουν δέ

έμμεσα συμπεράσματα, όπως και σε όλα τα προηγούμενα κεφάλαια, και για άλλα, εκτός από το συγκεκριμένο υπό εξέταση θέμα, χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας (παροκλόυθηση σχολείου μετά τα 10 χρόνια, κατάσταση ύγείας κτλ.), διαφοροποιημένα κατά γεωγραφικές περιοχές.

3. **Συμπεράσματα-Εισηγήσεις:** Άναφέρονται περιληπτικά τα επί μέρους συμπεράσματα κάθε κεφαλαίου και έξάγονται γενικότερα συμπεράσματα. Έπίσης, προτείνεται να συνεχιστεί η έρευνα σε έμπειρικό πλέον στάδιο, ώστε να ύπάρξει δυνατότητα για διαχρονικές συγκρίσεις και πάρα πέρα συσχέτισης (άσπασχόληση πριν και μετά το γάμο, διακοπή της άσπασχόλησης μετά το γάμο ή μετά την άποκτηση παιδιών, έπαναφορά στην έργασία μετά από μερικά χρόνια ή όριστική διακοπή, επίδραση της έργασίας στη γεννητικότητα των γυναικών, κτλ.). Το ιστορικό της έργασίας και του γάμου, δείγματα γυναικών, είναι άπαραίτητο για να συνεχιστεί η έρευνα αυτή.

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Ύπευθυνος της έργασίας: Γιώργος Τσουγιόπουλος
Έπιστημονικός συνεργάτης: Κωνσταντίνος Μαρούνας
Βοηθός: Έλισάβετ Κυριακή
Σύμβουλοι για τη στατιστική έπεξεργασία: Κ. Κασιμάτης και Π. Παπάς
Είδικός Σύμβουλος για την έπιλογή του δείγματος: Νίκος Πανταζίδης, Διευθυντής Προγράμματος-Μεθόδων της ΕΣΥΕ

Α. Άντικείμενο της έργασίας είναι η διαπίστωση, περιγραφή και άνάλυση των συνθηκών της κοινωνικής και λειτουργικής δομής των ελληνικών πόλεων *μεσαιών μεθόδους*. Στην έπιλογή του θέματος της έργασίας, που άνηκε στην έπιστημονική περιοχή της κοινωνιολογίας της πόλης, όδηγησε η διαπίστωση ότι δέν έχει γίνει στην Ελλάδα άως τώρα η μελέτη αυτού του άντικειμένου. Η δομική άνάλυση άποσκοπε τελικά σε μια *καθοδική θεώρηση* της έν γένει λειτουργικότητας του άστικού χώρου και των βασικών επί μέρους άπόψεών της. Ταυτόχρονα η άνάλυση έπισημαίνει προβλήματα του άστικού κέντρου, τα όποια άπαιτούν μελλοντικά ιδιαίτερη διερεύνηση. Πρόκειται π.χ. για προβλήματα κοινωνικής ψυχολογίας, για την προβληματική όρισμένων κοινωνικών θεσμών, για άναπτυξιακά προβλήματα του άστικού κέντρου. Στην έρευνα ένωματόνεται έτσι ο μελλοντικός προγραμματισμός της τουλάχιστον ένδεικτικά, σε μερικά σημεία όμοιο δερματικά.

Μέ βάση μιά μεθοδολογική διερεύνηση, που έγινε ήδη στη φάση του σχεδιασμού της έργασίας, έχει έπιλεγεί η πόλη της *Αθήνας* ως πρότυπο για τη διεξαγωγή του έμπειρικού μέρους της έργασίας και την άνάλυση των δεδομένων, με στόχο να διατυπωθούν σε μιά έπόμενη έρευνητική φάση υποθέσεις για τις βασικές συνηθές ζωής και λειτουργίας των ελληνικών άστικών κέντρων—εκτός της μητροπολιτικής περιοχής της Άθήνας και της Θεσσαλονίκης.¹

Β. Η έρευνα έχει διανύσει τα ακόλουθα στάδια:²

- (1) Σχεδιασμός: η έπιστημονική παράδοση παρόμοιων έρευνών—στόχος, χαρακτηρισκά και μέθοδος της έργασίας—Πίνακας «δομικής περιοχής», κατάλογος «δομικών στοιχείων»—τά κριτήρια έπιλογής της πόλης-πρότυπου—όργάνωση της έργασίας.
- (2) Συλλογή στοιχείων άπό κεντρικές πηγές.
- (3) Ταξινόμηση και έπεξεργασία των στοιχείων άπό κεντρικές πηγές.
- (4) Προετοιμασία και διεξαγωγή συνεντεύξεων επί τόπου με έκπρόσωπους σημαντικών τομέων της δημόσιας δραστηριότη-

1. Για μιά έπικριτική πληροφορηση πάνω στο άντικείμενο, τους στόχους και τη μέθοδο της έργασίας, βλ.: Γ. Τσουγιόπουλος, «Σχεδιασμός της έργασίας του ελληνικού άστικού κέντρου», στην *Επιθεώρηση Κοινωνικών Έρευνών*, άρ. 28 (1976), σελ. 406-413.

2. Στα ακόλουθα σημεία, που διαγράφουν τη χρονική άλληλουχία των σταδίων της έργασίας, δέν άναφέρεται η ένημέρωση πάνω στη διεθνή βιβλιογραφία του θέματος και η έπεξεργασία της, που γίνεται παράλληλα.

τας: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών, Έργατικό Κέντρο, Βιομηχανικό και Έμπορικό Έπιμελητήριο, Τράπεζες, Τεχνικό Έπιμελητήριο, Ημερήσιος τοπικός Τύπος, «Θεσσαλικό Θέατρο», Λαογραφική Έταιρία Λαρίσης, Κινηματογραφική Λέσχη Λαρίσης, Ένοπλες Δυνάμεις (1η Στρατιά, 28 ΤΑΔ).

- (5) Στοιχειολογία με έρωτηματολόγια συνεντεύξεων (μέγεθος δείγματος 1267): σχεδιασμός—σύνταξη έρωτηματολογίου—επιτόπια δοκιμή του έρωτηματολογίου—δριστηκή διατύπωση του έρωτηματολογίου—εκπαίδευση της ομάδας συνεντευκτών—επιτόπια καταγραφή νοικοκυριών—επιλογή δείγματος—διεξαγωγή της δριστηκής επιτόπιας έρευνας.

Το έρωτηματολόγιο συνεντεύξεων περιλαμβάνει 193 έρωτήσεις κατανεμημένες στα ακόλουθα κεφάλαια: I. Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά. II. Μετακίνηση προς την πόλη. III. Οικογένεια-Γάμος. IV. Έπαγγελματική ζωή. V. Εισόδημα-Περιουσία. VI. Κοινωνικές σχέσεις. VII. Έπιπεδο κατοικίας και ζωής. VIII. Έλεύθερος χρόνος. IX. Πολιτιστική ζωή. X. Πληροφόρηση—Ενημέρωση. XI. Προβληματική της ζωής.

- (6) Έπεξεργασία των αποτελεσμάτων της επιτόπιας έρευνας: άπλες κατανομές - συσχετίσεις- σχολιασμός.

Γ. Τά αποτελέσματα αυτής της φάσης της έρευνας θά διατυπωθούν σε μία έκθεση με τον τίτλο: Τό ελληνικό άστικό κέντρο - Η περίπτωση της Λάρισας.

Η έκθεση προβλέπεται νά έχει τήν ακόλουθη διάρθρωση:

- I. Η θεματική τού άντικείμενου της έρευνας.
II. Η έρευνα: (1) Τό ύλικό της έρευνας, (2) Τό έρωτηματολόγιο, (3) Οι συνεντεύξεις.
III. Η πόλη: περιγραφή και χαρακτηριστικά.
IV. Η γενική δομή της πόλης: τά δεδομένα και ή ανάλυσή τους κατά κύριους τομείς.
V. Προβολή επιλέκτων θεμάτων: (1) Έκλογική συμπεριφορά, (2) Πολιτιστική συμπεριφορά.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η βιβλιοθήκη τού ΕΚΚΕ κατά τή διετία 1977-1978 άπέκτησε 3.000 νέους τίτλους.

Συμπληρώθηκε τό τμήμα της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνικής άνθρωπολογίας και καλωφθηκαν οι έλλείψεις σε βασικά πληροφοριακά βιβλία. Ίδιαίτερη έμφαση δόθηκε στό τμήμα «Μετανάστευση» και στό βιβλιογραφία πού άφορά κοινωνικά και άνθρωπολογικά θέματα τών Μεσογειακών χωρών.

Μετά άπό πρόταση τού ΕΚΚΕ, τό Ύπουργείο Έσωτερικών άποδέχτηκε τή συνεργασία τού Κέντρου γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής

Έπί πλέον, ή βιβλιοθήκη άπέκτησε τό μεγαλύτερο μέρος τών διατριβών τών σχετικών με κοινωνικά προβλήματα τού ελληνικού γόρου.

Έξ άλλου, μέ τήν πρόθυμη συμβολή πολλών έκδοτικών οίκων, συμπληρώθηκαν χωρίς οικονομική έπιβάρυνση κενά τής ελληνικής βιβλιογραφίας, κι άκόμη συμπληρώθηκε ή βιβλιογραφία στό θέματα «Μεταναστεύσεις» και «Έλληνικά Πληροφοριακά Βιβλία».

Έν τώ μεταξύ, κατά διαστήματα, κυκλοφόρησαν δελτία ενημερώσεως πού αναφέρονταν στό καινούργια βιβλία, στό περιοδικά κατά θέματα, στός καταλόγους μέ τά διπλά περιοδικά και τίς έλλείψεις τών τευχών περιοδικών γιά τήν κάλυψη τών όποιων προτάθηκε άντάλλαγή μέ άλλες βιβλιοθήκες.

Ηδ ήχει συνταχθεί έγχειρίδιο καταλογογραφείσεως βιβλίων καθός και έγχειρίδιο γιά τίς περιοδικές έκδόσεις και τά στατιστικά δημοσιεύματα, ένθ τό έγχειρίδιο γιά τίς παραγγελίες βιβλίων και περιοδικών ετοιμάζεται τάρα.

Η βιβλιοθήκη έξυπηρετεί τόσο έπιστημονικούς συνεργάτες τού ΕΚΚΕ και παράλληλα τό κοινό, κυρίως τούς σπουδαστές τών ΑΕΙ πού έχουν δικαίωμα δανείσεω. Ένδεικτικά, αναφέρεται ότι κατά τή διετία 1976-78 είχαμε 1.200 καινούργιους έξωτερικούς άναγνώστες. Δύο φορές τήν έβδομάδα ή βιβλιοθήκη είναι άνοιχτή και τό άπόγευμα.

Κάτι πού πρέπει νά ύπογραμμιστεί γιάτι συντελεί ιδιαίτερα στόν έξυπνρήτηση τών άναγνωστών είναι ή άποκτηση φωτοτυπημένων άρθρων άπό περιοδικά της Βρετανικής Βιβλιοθήκης τού Λονδίνου, ό δανεισμός βιβλίων και περιοδικών άπό άλλες βιβλιοθήκες στόν Άθήνα, και ή ενημέρωση τών έρευνητών σχετικά μέ τά περιοδικά πού παίρνει ή βιβλιοθήκη, μέ φωτοτυπία της σελίδας περιεχομένων. Έξ άλλου, πρόσφατα άναδιοργανώθηκε, άνανεώθηκε, συμπληρώθηκε και έκ νέου δακτυλογραφήθηκε, ό δελτοκατάλογος περιοδικών. Τέλος, μέλος τού προσωπικού της βιβλιοθήκης πραγματοποιείσε ενημερωτική δεκαπενθήμερη έπισκεψη sé βιβλιοθήκες τής Άγγλιας μετά άπό πρόσκληση της έκεί ένόσεως βιβλιοθηκாரίων, ένθ όλο τό προσωπικό της βιβλιοθήκης παρακολούθησε τίς έργασίες τού πρώτου και δεύτερου πανελληνίου συνεδρίου Έλλήνων βιβλιοθηκாரίων.

Διάθεση έκδόσεων τού ΕΚΚΕ, 1977, 1978

Βιβλιοθήκες έσωτερικού	7.600
Σπουδαστήρια έσωτερικού	1.099
Έπ' άντάλλαγή έσωτερικού	1.038
Ίνστιτούτα έξωτερικού	368

Σύνολο

10.105

Συνεργασία τού Έθνικού Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών μέ άλλους φορείς

ΕΚΛΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΗΣ 20.11.77

Συνεργασία τού ΕΚΚΕ μέ τό Ύπουργείο Έσωτερικών (Διεύθυνση Έκλογών) γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής Νοεμβρίου 1977.

Μετά άπό πρόταση τού ΕΚΚΕ, τό Ύπουργείο Έσωτερικών άποδέχτηκε τή συνεργασία τού Κέντρου γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής

Νοεμβρίου 1977. Πρόθεση της έκδόσεως δέν είναι μόνο ή αναλυτική παρουσίαση τών άποτελεσμάτων sé έπίπεδο εκλογικού τμήματος και εκλογικής περιφέρειας γιά τούς συνδυασμούς και τούς ύποψηφίους βουλευτές αλλά και ή έπεξεργασία μιάς σειράς συνθετικών πινάκων sé έπίπεδο επαρχιών και δήμων.

Στήν έργασία αυτή, τήν εθόννη της έπεξεργασίας και τήν έπιμέλεια της έκδόσεως τήν έχουν οι Χ. Ν. Γεωργαντιδής και Ηλ. Νικολακόπουλος sé συνεργασία μέ τή Β. Στέκα-Παπαδάκη. Έκτός άπό τή Διεύθυνση Έκλογών τού Ύπουργείου Έσωτερικών

συνεργάζεται καί ὁ Ἄθ. Ξεπαλαδάκος, προγραμματιστής τῆς Ὑπηρεσίας μηχανογραφίσεως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ὑπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Γρηγόρης Γκιζέλης.

Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἠλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικι-Πασσά, Εἰσα Καλπουρτζή καί Χρυσούλα Λασκαράτου

Τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν, πού ζήτησε τή διεξαγωγή τῆς ἔρευνας αὐτῆς, ὄρισε τοὺς σκοποὺς τῆς ὡς ἑξῆς:

- 1) Προσδιορισμός τῶν περιοχῶν στίς ὁποῖες θά πρέπει νά δημιουργηθοῦν φορεῖς συγκεντρώσεως, προστασίας καί διαδόσεως τοῦ λαογραφικοῦ θησαυροῦ τῆς χώρας.
- 2) Καθορισμός τῆς πύο κατάλληλης νομικῆς μορφῆς καί διαρθρώσεως αὐτῶν τῶν μουσείων.

Μετά τή βιβλιογραφική ἐνημέρωση τῆς ομάδας γιά τίς σύγχρονες ἀπόψεις ὡς πρός τήν ἐννοία τῆς λαογραφίας καί ὡς πρός τήν ὄργανωση, τήν πρακτική καί τοὺς στόχους τῶν λαογραφικῶν μουσείων, ἔγινε ἐντοπισμός αὐτῶν καί τῶν ἀντίστοιχων συλλογῶν στόν ἑλληνικό χῶρο. Ἡ ἔρευνα αὐτή ἀπέδωσε ἕνα ἀριθμό μουσείων τετραπλάσιο περίπου ἐκείνου πού ἦταν γνωστός στό ὙΠΠΕ. Τήν κατάρτιση καί ἀποστολή ἐρωτηματολογίου, μέ ἰκανοποιητικά, σχετικά μέ τόν ἀριθμό ἀπαντήσεων, ἀποτελέσματα ἀκολούθησε ἐπιτόπια ἔρευνα ἀπό τοὺς Γρ. Γκιζέλη, Ἡλ. Ἀντωνοκοπούλου καί Ε. Καλπουρτζή, πού, ἄν καί δειγματοληπτική, κάλυψε σέ ποσοστό ἕνα 50% περίπου τῶν ἐντοπιζομένων μουσείων καί συλλογῶν.

Ἡ ἔκθεσις γιά τὰ λαογραφικά μουσεῖα, πού ὀλοκληρήθηκε τό τέλος τοῦ 1978, περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια:

- I. *Εἰσαγωγή*: Ἀναλύεται ἡ μεθοδολογία τῆς ἔρευνας καί τὰ προβλήματα πού ἀνάκωψαν.
- II. *Ἱστορία τῶν μουσείων*, μέ ἐμφαση στά ἐθνογραφικά. Στό κεφάλαιο αὐτό παρουσιάζονται, σέ ἱστορική ἐξέλιξη, οἱ διάφορες τάσεις γιά τὰ Μουσεία καί τονίζονται οἱ σύγχρονες λειτουργίες τους.
- III. *Ἑλληνικά λαογραφικά μουσεῖα*. Μετά τήν ἐκθεση τῶν ἀρχῶν, πού διέπουν τήν ἑλληνική λαογραφική σχολή, καί τίς τάσεις συλλογῆς λαογραφικοῦ ὕλικου καί ἰδρύσεως λαογραφικῶν μουσείων, παρουσιάζονται χαρακτηριστικά τῶν ἑλληνικῶν λαογραφικῶν μουσείων (προτοβουλία, ἔτος ἰδρύσεως, κτιριακές ἐγκαταστάσεις, λαογραφικό ὕλικό, σκοποὶ ἰδρύσεως) καί σημειώνονται τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν τῶν μουσείων καί συλλογῶν.
- IV. *Ἑλληνικά λαογραφικά μουσεῖα*. Στό κεφάλαιο αὐτό δίνονται χαρακτηριστικά τῶν ἑλληνικῶν λαογραφικῶν μουσείων, πού ἀναφέρονται στόν τρόπο ὀργανώσεώς τους (νομική ὑπόσταση, προσωπικό, διαθέσιμο χῶρο, ὄρες λειτουργίας, κοινό, πόροι), τῆ χωροταξικῆς τους κατανομῆς καί τοὺς τύπους τους.
- V. *Τὰ μουσεῖα σέ μία σύγχρονη πολιτιστική πολιτική*. Στό κεφάλαιο αὐτό, μετά τήν παρουσίαση τῶν βασικῶν ἀρχῶν μίας πολιτιστικῆς πολιτικῆς γενικά καί εἰδικῆς γιά τὰ μουσεῖα, ἐκτιθεῖται ἡ ἀντίστοιχη ἑλληνική πολιτική.
- VI. *Εἰσηγήσεις γιά τή χωροταξική κατανομή καί τήν ὄργανωση τῶν λαογραφικῶν μουσείων τῆς χώρας*. Μέ βάση τίς σύγχρονες ἀρχές πού διέπουν μία πολιτιστική πολιτική γιά τὰ λαογραφικά μουσεῖα, τήν ἑλληνική πολιτιστική πολιτική καί τήν ἑλληνική πραγματικότητα γιά τὰ λαογραφικά μουσεῖα, ὅπως παρουσιάστηκε στήν ἔρευνα, γίνονται εἰσηγήσεις γιά τή χωροταξική κατανομή καί ὄργανωσή τους.

ΣΚΟΠΗΜΟΤΗΤΑ ἸΔΡΥΣΕΩΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΕΘΡΑΣΕΩΣ

Ἐρευνητής: Γρηγόρης Γκιζέλης, Ph.D.

Ἡ διεξαγωγή τῆς ἔρευνας αὐτῆς ζητήθηκε ἀπό τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν.

Περιορισμοὶ τῆς ἔρευνας

Πρῶτο, ἡ ἔρευνα ἔπρεπε νά περιοριστεῖ μόνο στίς κύριες εἰδικότητες: καί, προκειμένου νά τίς ἀκολουθήσει ὁ ὑποψήφιος σπουδαστής, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχει ἀπολυτήριο γυμνασίου. Δεύτερο, τό μέγεθος τῆς σχολῆς, ὁ χῶρος λειτουργίας τῆς καί τό εἶδος τῆς ὀργανώσεώς της, δέν ἀπασχόλησαν τήν ἔρευνα. Τρίτο, ἡ ἔρευνα δέν ἔλαβε ὕλην τὰ οικονομικά δεδομένα.

Στήν ἔκθεσις τῆς ἔρευνας αὐτῆς πού παραδόθηκε στό ὙΠΠΕ τό 1977, ὑποστηρίχθηκε μεταξύ ἄλλων ὅτι:

- I. Ἐπιβάλλεται ἡ ἰδρυση μίας κρατικῆς σχολῆς κινηματογράφου καί τηλεθράσεως, ἐφόσον ληθοῦν μέτρα ἀπασχολήσεως τῶν ἀπορροῦν καί ἐξασφαλίστουν ὀρισμένους προϋποθέσεις.
- II. Ἡ σχολή πρέπει νά εἶναι ἀνώτερη.
- III. Ἡ σχολή πρέπει νά ἐκπαιδεύει ἐπαγγελματίες κινηματογραφιστές τῶν βασικῶν κλάδων τῆς παραγωγῆς καί ἐπεξεργασίας.
- IV. Ἡ σχολή πρέπει νά ἔχει τίς δικές της ἐγκαταστάσεις.
- V. Ἡ σχολή πρέπει νά εἶναι αὐτόνομη καί ἀνεξάρτητη, γιά νά μπορέσει διευρυνόμενη νά δημιουργήσει τμήματα, ἐκτός ἀπό τήν ἐπιτιμητή πού θεάματος, καί τεχνῶν, ὅπως ἡ δραματική, ἡ μουσική, ἡ φωτογραφία κτλ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ὑπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Γρηγόρης Γκιζέλης.

Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἠλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικι-Πασσά, καί Ἀναστασία Καρατζά.

Τό κέντρο τεκμηρίωσης καί πληροφοριῶν τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ ζήτησε ἀπό τό ὙΠΠΕ στοιχεία σχετικά μέ τήν ὄργανωση τῶν κοινωνικοπολιτιστικῶν δραστηριοτήτων τῆς χώρας. Οἱ δραστηριότητες αὐτές:

- I. δέν πρέπει νά ἰκανοποιῶνται ἀπό τό ὑπάρχον σύστημα ἐκπαίδεως, II. πρέπει νά ἔχουν ὄχι στόχο τήν πνευματική ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου καί τοῦ συνόλου, III. πρέπει νά εὐνοῦν τήν ἐπικοινωνία ἀτόμων καί ομάδων καθώς καί τή δημιουργικότητα, IV. πρέπει νά ἔχουν χαρακτῆρα αὐθωρητισμοῦ καί νά ὀργανώνονται ἀπό ἄτυπες ομάδες.
- Ἐπειδή τὰ στοιχεία αὐτά δέν ἦταν συγκεντρωμένα, τό ὙΠΠΕ ζήτησε ἀπό τό ΕΚΚΕ νά ἀναλάβει τήν ἐκτέλεση αὐτῆς τῆς ἔρευνας.

Στόν πρῶτο τόμο τῆς ἔκθεσεως, πού δόθηκε στό ὙΠΠΕ τό φθινόπωρο τοῦ 1977, ἀναπτύσσονται οἱ σκοποὶ καί οἱ κοινωνικοπολιτιστικῆς δραστηριότητες τῶν συλλόγων, ἡ ὄργανωση κοινωνικοπολιτιστικῶν δραστηριοτήτων, ὁ ρόλος τῶν περιφερειακῶν καί ἐθνικῶν ὀργανισμῶν, ἡ ἑλληνική πολιτιστική πολιτική, καί δίνονται τὰ γενικά συμπεράσματα τῆς ἔρευνας.

Ὁ δεύτερος τόμος περιλαμβάνει τό ἄρχειο καί τό μητρώο 2.000 περίπου κοινωνικοπολιτιστικῶν συλλόγων.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

- I. Αὐγούστος 1976: Πρόσκληση τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ γιά συμμετοχή τοῦ ΕΚΚΕ στήν κριτική τοῦ Χωροταξικοῦ Σχεδίου καί Προγράμματος Περιχῆς Πρωτεύουσῆς, πού παρουσιάσε τό Γραφεῖο Δοξιάδη μετά ἀπό ἀνάθεση τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ.

- Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου τῆς Κριτικῆς ἔγινε ἀπὸ τὸν Γ. Τσουγιόπουλο σὲ συνεργασία μὲ τοὺς Β. Φίλια καὶ Ε. Σορῶκος, καὶ στάλθηκε ἐκτός ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ σὲ ἄλλους τοὺς ἄλλους φορεῖς πού συμμετεῖχαν στὴν κριτικὴ. Ἀποσπασματικὰ δημοσιεύθηκε καὶ στὸ περιοδικό *Οικονομικός Ταχυδρόμος* τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1977.
2. 1976/1977: Ἐναθεώρηση τῆς «Κοινωνιολογικῆς Μελέτης Κατοικίας» πού εἶχε ἀναθεθεῖ παλαιότερα στὸ ΕΚΚΕ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων. Τελικά, προέκυψαν καὶ δημοσιεύθηκαν οἱ ἀκόλουθοι τόμοι:
    - (α) «Κατοικίες VKV καὶ ΟΕΚ» (σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
    - (β) «Κατοικίες VKV καὶ ΟΕΚ—συμπληρωματικό Παράρτημα» (σύνταξη: Ἄντ. Γαζής)
    - (γ) «Κατοικίες-Οικισμοὶ σὲ βιομηχανικὲς ἀναπτυσσόμενες περιοχές» (σύνταξη: Α. Hardman καὶ Ἄντ. Γαζής)
    - (δ) Μονογραφίες τῶν οικισμῶν:
      - Φοινίκας (Θεσσαλονικῆ) (Σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
      - Κάτω Κηφισιά (σύνταξη: Ε. Κυριαζή)
      - Δραπετσώνα (σύνταξη: Κ. Μαρούντας)
      - Περιγιάλι (Καβάλα) (σύνταξη: Μ. Ναούμη)
    - (ε) «Ἡ κατοικία στὴν Ἑλλάδα—συνοπτικὴ ἐκθεσὴ» (σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
- Στὴν ἐργασία τῆς ἀναθεώρησης τῆς ἐρεύνας Κατοικίας ἔχει συμπεράξει ὡς εἰδικὸς σύμβουλος, τόσο γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ περιεχομένου καὶ τὴ σύνταξη τῶν κειμένων ὅσο καὶ συμμετέχοντας στὶς συσκέψεις τῆς ἐπιτροπῆς παραλαβῆς τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων, ὁ Γ. Τσουγιόπουλος.
3. Ἄνοιξη 1977: Πρόσκληση τῆς ἐτήσιας ἐπιθεώρησης Ἀρχιτεκτονικὰ Θέματα γιὰ παρουσίαση θέσεων πάνω στὸ θέμα τοῦ

- προγραμματισμοῦ-σχεδιασμοῦ στὴν Ἑλλάδα πρὸς τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα, τὸ ΚΕΠΕ, τὸ ΕΚΚΕ, τὸ ΤΕΕ κ.ά.
- Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου τοῦ ΕΚΚΕ ἔκανε ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Τὸ κείμενο βρίσκεται δημοσιευμένο στὰ *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, τεύχος 11 (1977).
4. Ὀκτώβριος 1977-Ἰανουάριος 1978: Συνεργασία στὴν ἐκπόνηση μελέτης μὲ τίτλο: «Παίσια μελέτης ἐπιλογῆς καὶ ὁριοθετήσεως τουριστικῶν ζωνῶν». Φορέας τῆς μελέτης ἦταν ὁ ΕΟΤ. Ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ συμμετεῖχαν στὴν ομάδα ἐργασίας οἱ Ε. Σορῶκος καὶ Γ. Τσουγιόπουλος ἀπὸ τὴν ΠΑΣΠΕ ὁ Ζ. Δεμαθᾶς. Ὁ Γ. Τσουγιόπουλος, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ζ. Δεμαθᾶ, συνέταξε τὸ τελικό κείμενο τῆς μελέτης καὶ ἔκανε τὴν παρουσίαση τοῦ κύριου μέρους τῆς σὲ σύσκεψη τῆς Διοικήσεως τοῦ ΕΟΤ καὶ ἄλλων ἀρμοδίων φορέων στὶς 15 Ἀπριλίου 1978.
  5. Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 1978: Μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Ὑφυπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων, σύσταση κοινῆς ὁμάδας ἐργασίας τοῦ ΕΚΚΕ καὶ τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴ διατύπωση κριτικῆς καὶ ἀπόψεων πάνω στὸ πρόβλημα τοῦ Ρυθμιστικοῦ Σχεδίου Ἀθηνῶν. Ἐκ μέρους τοῦ ΕΚΚΕ συμμετεῖχε στὴν ομάδα ἐργασίας ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Ἡ ομάδα ἐργασίας ὑπέβλεπε στὸν Ὑφυπουργὸ τὴν ἐκθεσὴ τῆς μὲ τίτλο «Κριτικὴ τῆς σημερινῆς δομῆς καὶ λειτουργίας τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς». Ἡ παρουσίαση τῆς ἐκθέσεως σὲ εὐρύτερο κοινὸ ἔγινε ἀπὸ τὸν Γ. Τσουγιόπουλο στὴ συνάντηση πού ὀργάνωσε ὁ Ὑφυπουργὸς Δημοσίων Ἔργων στὶς 16 Νοεμβρίου 1978. Ἀντίτυπα τῆς ἐκθέσεως βρίσκονται στὴ βιβλιοθήκη τοῦ ΕΚΚΕ. Περίληψη τῆς ἐκθέσεως δημοσιεύεται σὲ αὐτὸ τὸ τεύχος τῆς *Ἐπιθεώρησης Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν* (βλ. σελ. 480).

Συμμετοχὴ τῶν συνεργατῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν σὲ συνέδρια ἐξωτερικοῦ

- 25-27.11.1976 Κατάνια (Σικελία)
Θέμα: Emigration and other Common Problem of the Mediterranean Area—Ὁργάνωση διαμεσογειακῆς συγκριτικῆς ἐρεύνας
Ὁργανωτὴς: ISVI – Πανεπιστήμιο Κατάνιας
Χῶρες πού συμμετεῖχαν: Ἰσπανία, Ἰταλία, Πορτογαλία, Ἑλλάδα.
Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Βασίλη Φίλια.
- 7-10.3.1977 Γενεύη (Ἑλβετία)
Θέμα: 2η Σύνοδος Διαρκοῦς Ὁμάδος Ἐργασίας γιὰ θέματα Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως στὴν Εὐρώπη
Ὁργανωτὴς: ΟΗΕ. Συμμετεῖχαν 12 ἐUROΠΑΙΚΕΣ ΧῶΡΕΣ. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια.
- 11.3.1977 Βρυξέλλες (Βέλγιο)
Ἐλληνικὴ Ἀντιπροσώπια (μὲ δαπάνες τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ) γιὰ τὴν ἐξέταση τοῦ Παράγωγου Κοινωνικοῦ Δικαίου στὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν θεμάτων μὲ ἐκπρόσωπους τῆς Commission τῆς ΕΟΚ, Μέλη τῆς ἀντιπροσώπιας: Παρμενίων Ἀβδελιδῆς καὶ Ἡλίας Δασκαλάκης, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ.
- 21-26.3.1977 Μάλτα
Θέμα: Τουρισμὸς καὶ Ἀνάπτυξη
Ὁργανωτὴς: Πανεπιστήμιο Μάλτας. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Ἡλιάννα Ἀντωνοποπούλου μὲ ἀνακοίνωση ἠ Τοπικοῖ Πολιτισμοὶ καὶ Τουρισμὸς», ἡ ὁποία παρουσιάστηκε συνοπτικὰ μὲζι μὲ τίς ὑπόλοιπες ἐργασίες

στὴν *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*, τεύχος 29, Α' τετράμηνο 1977, σ. 176-180.

- 20-23.3.1977 Βιέννη (Ἀυστρία)
Συγκριτικὴ μελέτὴ ἐπὶ εὐρωπαϊκῶν χωρῶν (Ἀυστρία, Οὐγγαρία, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία, Δανία, Ὀλλανδία, Ἑλλάδα) μὲ θέμα: «Ἀνοιχτὴ περιήλψη γερόντων». Ἡ ὀργάνωση τῆς συναντήσεως ἔγινε ἀπὸ τὸ α) European Coordination Centre for Research and Documentation in Social Sciences καὶ τὸ β) European Centre for Social Welfare Training and Research. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη Τεπερογλου.
- 28-30.3.77 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)
Θέμα: Διεθνῶς Ἐρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture». Τρίτη συνάντηση ὀλομέλειας (ἡ πρώτη τῆς Μόσχας 30.3-2.4.76, ἡ δευτέρη στὴ Βαρσοβία 27.10-1.11.76)
Ὁργανωτὴς: Vienna Coordination Centre
Χῶρες πού συμμετεῖχαν: Οὐγγαρία, Πολωνία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Φινλανδία, Δανία, Σοβιετικὴ Ἐνωση, Νορβηγία, Δυτ. Γερμανία, Ἀυστρία, Ἑλλάδα.
Συνεδροῦ: 22. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια.
- 24-27.4.77 Βουκουρεστί (Ρουμανία)
Θέμα: Προταρκευσιαστικὴ συνάντηση γιὰ ὀργάνωση διαβαλκα-

νικοῦ σεμιναρίου σχετικά μέ τή λειτουργία τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν

Ἰργανωτής: ΟΗΕ

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ρουμανία, Τουρκία, Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

13.5.1977 Παρίσι

Διερωπαϊκό Σεμινάριο

Θέμα: Γυναίκες καί Ἀνάπτυξη

Ἰργανωτής: ΕΑΔΙ

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἑλλάδα, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ἰταλία, καθώς καί ἀντιπρόσωπος τοῦ τμήματος γιά τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου τῆς Οἰκονομ. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τή Μαρία Ἡλιού ἡ ὁποία ὀργάνωσε τό Σεμινάριο, προέδρεσε σέ αὐτό καί ἔκανε μιά ἀπό τίς δύο βασικές εισηγήσεις.

11-15.7.1977 Βαρσοβία (Πολωνία)

Δεύτερη συνάντηση στό πλαίσιο τῆς συγκριτικῆς μελέτης γιά τήν «ἀνοιχτή περιθάλψη γερόντων». Στή συνάντηση αὐτή ἔγινε ἡ παρουσίαση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκθέσεως (Ἰργάνωση) τῶν Κέντρων πού ἀναφέρθηκαν στήν πρώτη συνάντηση). Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Ἀφροδίτη Τεπερόγλου.

25. 7-13.8.1977 Λουξεμβούργο

Σεμινάριο πού διεθνούς Ἰνστιτούτου Συγκριτικοῦ Δικαίου τῶν Λουξεμβούργου

Θέμα: Ἡ βία σάν μέσο ἀμφισβήτησης στή σύγχρονη κοινωνία

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ὀλλανδία, Αὐστρία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Ἰταλία, Μαρόκο, Αἴγυπτος, Τунησία, Βραζιλία, Οὐγκάντα, Καναδές. Ἡ ἑλληνική ἀντιπροσωπία μέ ὑπεύθυνο τόν Ἡλία Δασκαλάκη παρουσίασε εἰσήγηση μέ θέμα «Θεσμική καί ἀντιθεσμική βία στήν Ἑλλάδα». Συμμετείχε καί ἡ Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

28.8-1.9.1977 Στρασβούργο (Γαλλία)

Διεθνῆς Διάσκεψη Κοινωνιολογίας τῶν Θρησκειῶν

Θέμα: Θρησκευτικὸς κοσμικὸς συμβολισμὸς

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Διάσκεψη Κοινωνιολογίας τῶν Θρησκειῶν

Χῶρες πού συμμετείχαν: 34 ἀνατολικές καί δυτικές χῶρες.

Σύνεδροι: 326. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν Ἀναστάσιο Τζανιμῆ, ὁ ὁποῖος καί ἔκανε ἀνακοίνωση μέ θέμα «Ἡ κατάσταση τῆς Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας στήν Ἑλλάδα».

1-10.9.1977 Wuppertal (Δ. Γερμανία)

Διεθνῆς Μάθημα Ἐγκληματολογίας

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γερμανία, Γαλλία, Ἀγγλία, ΗΠΑ, Σουηδία, Ὀλλανδία, Βέλγιο, Ἰταλία, Μαρόκο, Ἑλλάδα, Ἰσπανία. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν Ἡλία Δασκαλάκη, ὁ ὁποῖος καί ἔκανε ἀνακοίνωση σχετικά μέ τούς στόχους καί τήν ἔρευνα πού διεξάγεται ἀπό τήν ομάδα του στό ΕΚΚΕ.

27-28.9.77 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)

Θέμα: Διεθνῆς Συνάντηση γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interactions of National Culture» (Ὁλομέλεια-τέταρτη συνάντηση)

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Αὐστρία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ἰρλανδία, Πολωνία, Σοβιετικὴ Ἐνωση, Οὐγγαρία

Σύνεδροι: 13. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

29-31.10.77 Γρανάδα (Ἰσπανία)

Θέμα: Seminar on Migration Problems in the Mediterranean Area

Ἰργανωτής: Πανεπιστήμιο Γρανάδας

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἰταλία, Ἰσπανία, Ἑλλάδα, Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Πορτογαλία, Καναδές

Σύνεδροι: 42. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

9-11.12.77 Ρώμη (Ἰταλία)

Θέμα: Ὀργάνωση διαμεσολαβητικῆς ἔρευνας μέ θέμα τά μικροαστικά στρώματα τῶν πόλεων

Ἰργανωτής: ISVI Κατάνια

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἰταλία, Ἑλλάδα

Σύνεδροι: 6. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

11-17.12.1977 Συρακοῦσες (Σικελία)

Διεθνῆς σεμινάριο, στό Ἀνώτερο Διεθνές Ἰνστιτούτο Ἐγκληματολογικῶν Σπουδῶν

Θέμα: Ἀπόψεις πάνω στήν τρομοκρατία

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Ἐταιρία Ποινικοῦ Δικαίου

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Γερμανία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Οὐγγαρία, Ἰταλία, Αἴγυπτος, Τунησία, ΗΠΑ, Ἀγγλία. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

10-15.4.78 Tallin (Σοβιετικὴ Ἐνωση)

Θέμα: Διεθνῆς Συνάντηση γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture» (Ὁλομέλεια-πέμπτη συνάντηση)

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Φινλανδία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Οὐγγαρία, Ἑλλάδα, Ἰταλία, Πολωνία, Ρουμανία, Σουηδία, Σοβιετικὴ Ἐνωση, Γιουγκοσλαβία

Σύνεδροι: 30. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

8-19.5. 1978 Terrasini (Σικελία)

«Ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα Στελεχῶν γιά τούς Ἀνθρώπινους Οἰκισμοὺς». Σεμινάριο πού ὀργανώθηκε ἀπό τήν UNESCO-UNEP (Πρόγραμμα Περιβάλλοντος Ἡνωμένων Ἐθνῶν). Συμμετείχαν 50 ἐκπρόσωποι ἀπὸ 8 μεσογειακὲς χῶρες (Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Ἰσραήλ, Ἰταλία, Κύπρος καί Μάλτα). Ἐπίσης εἰδικοί ἐμπειρογνώμονες ἀπὸ τήν UNESCO καί τίς ΗΠΑ.

Θέμα: Ἐδασηθωποίηση καί εἰσαγωγή σέ νέες ἐκπαιδευτικὲς μεθόδους γιά τήν ἐπιμόρφωση εἰδικῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τὸν προγραμματισμὸ, τὴν ὀργάνωση καί τὴ διοίκηση ἀνθρώπινων οἰκισμῶν. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τήν Ὁλγα Ζάρναρη.

22-28.5.1978 Συρακοῦσες (Σικελία)

Διεθνῆς σεμινάριο, στό Ἀνώτερο Διεθνές Ἰνστιτούτο Ἐγκληματολογικῶν Σπουδῶν

Θέμα: Ὁργανωμένη ἐγκληματικότητα

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Ἐταιρία Ποινικοῦ Δικαίου

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Γερμανία, Αὐστρία, Ἰταλία, Βουλγαρία, Ἑλλάδα, Βραζιλία, ΗΠΑ, Ἰσραήλ, Τунησία, Αἴγυπτος, Σ. Ἐνωση καί ἄλλες. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τήν Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

19-22.6.1978 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)

Τρίτη καί τελευταία συνάντηση στό πλαίσιο τῆς συγκριτικῆς μελέτης γιά τήν «ἀνοιχτή περιθάλψη γερόντων». Στή συνάντηση αὐτὴ ἔγινε ἡ τελικὴ παρουσίαση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκθέσεως (Ἰργάνωση τῶν Κέντρων πού ἀναφέρθηκαν στήν πρώτη συνάντηση). Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη Τεπερόγλου.

20-25.6.78 Τορίνο (Ἰταλία)

Διεθνῆς συνάντηση ὀργανωτικῆς ομάδας γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture»

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Οὐγγαρία, Ἰταλία, Ρουμανία, Σουηδία, Ἑλλάδα

Σύνεδροι: 9. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τόν καθηγητή Β. Φίλια.

23.6.-12.8.1978 Πανεπ. Exeter (Αγγλία)

Διεθνές Εκπαιδευτικό σεμινάριο ψυχολογολογίας με θέμα «Interaction and the Individual in the Classroom» στο Πανεπιστήμιο του Exeter. Παρακολούθηση από τη Χρυσούλα Λασκαράτου.

3-9.9.1978 Λισαβόνα (Πορτογαλία)

Διεθνές Συνέδριο Έγκληματολογίας
 *Οργανωτής: Διεθνής Έταιρία Έγκληματολογίας. Έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των Διεθνών Έταιριών Ποινικού Δικαίου και Σωφρονιστικής Έπιστήμης, και εκπρόσωποι των ΗΠΑ, Καναδά, Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας, Ίσραήλ, Μαρκό, Βραζιλίας, Μεξικού, Αργεντινής, Πορτογαλίας, Βελγίου, Ελλάδα. Το ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από τον Ήλια Δασκαλάκη.

5-9.9.1978 Τουλούζη (Γαλλία)

Διεθνές συνέδριο
 Θέμα: Κινηματα ιδιαιτερότητας των περιοχών, εθνοπολιτισμικές μειονότητες, έθνη
 *Οργανωτής: Διεθνής Έταιρία Κοινωνιολόγων Γαλλικής Γλώσσας (AISLF)

Χώρες που συμμετείχαν: Καναδάς, ΗΠΑ, Γαλλία, Έλβετία, Βέλγιο, Αγγλία, Ούγγαρία, Όμοσπονδιακή Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, Γιουγκοσλαβία, Τουρκία, Άλγερια, Μαρκό, Τυνησία, Κογκό, Μαδαγασκάρη, Ιαπωνία. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μ. Ήλιου, η οποία έκανε ανακοίνωση με θέμα «Διάβρωση και διάρκεια της πολιτισμικής ταυτότητας», και έλεγχθηκε από τη Γενική Συνέλευση μέλος του Γραφείου της AISLF. (Σχετική παρουσίαση του συνεδρίου από δημοσιεύματα σ' αυτό το τεύχος της *Επιθεώρησης Κοινωνικών Έρευνών*.)

18-22.9.1978 Μιλάνο (Ιταλία)

Διεθνές διάσκεψη
 Θέμα: Ο ρόλος της Εύρωπης στην παγκόσμια ανάπτυξη
 *Οργανωτής: EADI

Χώρες που συμμετείχαν: 20 ευρωπαϊκές χώρες και αντιπρόσωποι από την Ασία, Αφρική, τη Λατινική Αμερική, τον ΟΟΣΑ και την Ούνσφ. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μ. Ήλιου, η οποία έκανε εισήγηση στην ολομέλεια με θέμα: «Εναλλακτικές αναπτυξιακές στρατηγικές», συνεισήγηση στην ειδική σύνοδο «Συνεργασία στην εκπαίδευση».

ση», και όργάνωσε την ειδική σύνοδο με θέμα «Οί γυναίκες και ή ανάπτυξη», στην όποια προέδρευσε. Η Μ. Ήλιου έπανεκλέχθηκε από τη Γενική Συνέλευση μέλος της Έκτελεστικής Έπιτροπής της EADI.

16-21.10.78 Poznan (Πολωνία)

Θέμα: Second European Conference ECSSID (ανάλυση διευρωπαϊκού κέντρου πληροφοριών και στοιχείων σχετικών με τις κοινωνικές επιστήμες)

Χώρες που συμμετείχαν: 26 δυτικές και ανατολικές ευρωπαϊκές χώρες, 8 διεθνείς όργανισμοί και 13 ανεξάρτητα εθνικά ίνστιτούτα

*Οργανωτής: Vienna Coordination Centre
 Σύνοδοι: 75. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τον καθηγητή Β. Φίλια.

30.11.-1.12.78 Νίκαια (Γαλλία)

*Οργανωτής: IDERIC (Institut d'Etudes et de Recherches Interethniques et Interculturelles) του Πανεπιστημίου Νίκαιας.

Θέμα: Cultural and Human Aspects of Migration in Western Europe (Πολιτισμικές και ανθρώπινες πλευρές της μετανάστευσης στη Δ. Εύρωπη)

Χώρες που συμμετείχαν: 10 ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Αγγλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία, Έλβετία, Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από την Κούλα Κασμίτη.

5-8.12.1978 Παρίσι (Γαλλία)

Σύσκεψη ειδικών
 Θέμα: Έννοια και περιεχόμενο μιάς άτομικής ήθικης σέ σχέση με τη νέα οικονομική και πολιτιστική τάξη

*Οργανωτής: UNESCO. Συμμετείχαν με άτομικές προσκλήσεις 15 επιστήμονες από τις εξής χώρες: Καναδά, Ηνωμένες Πολιτείες, Αργεντινή, Ανατολική Γερμανία, Γαλλία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ίράκ, Μαρκό, Καμερόν, Σενεγάλη, Φιλιππίνες. Παρατηρήτες στη σύσκεψη είχαν στείλει ή Παγκόσμια Έργατική Όμοσπονδία, ή Caritas Internationalis, ή Ένωση Αράβων δικηγόρων, τό Διεθνές Συμβούλιο Κοινωνικών Έπιστημών και άλλες διεθνείς, διακρατικές και μη κρατικές όργανώσεις. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μαρία Ήλιου, ή όποια έκανε εισήγηση με θέμα: «Ο ρόλος του άτομου στον άγώνα κατά των φυλετικών διακρίσεων και κατά των διακρίσεων φύλου».

Συμμετοχή των συνεργατών του Έθνικού Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών σέ συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις του έσωτερικού

Σεπτέμβριος 1976-Όκτώβριος 1977

Σειρά όμιλών στο ΕΑΚΕΠΑ από τη Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου, στά πλαίσια των γενικών σεμιναρίων για τη μετεκπαίδευση των Υπαλλήλων Οικιακής Οικονομίας του Ύπουργείου Γεωργίας, Γενικός τίτλος των όμιλών: «Κοινωνικο-οικονομικές έπιπτώσεις της δημογραφικής εξέλιξης στην Ελλάδα. Τό άγροτικό πρόβλημα».

*Οργανωτής: Ύπουργείο Γεωργίας

3-7.1. 1977 Αθήνα

Ένημερωτικά σεμινάρια για «τη θέση της Έλληνίδας», μέσα στά πλαίσια της ενημέρωσης των έπί διατριβή σπουδαστών του Πανεπιστημίου του Wisconsin. Έκτός από την Ελλάδα ή σειρά των σεμιναρίων αυτόν περιελάμβανε και την Αγγλία και Ολλανδία.
 *Οργανωτής: Σύνδεσμος Έπιχειρηματιών Γυναικών Αθηνών. Έλαβαν μέρος ή Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και ή Αφροδίτη Τεπέρογλου.

22-23.1.1977 Αθήνα

Διεπιστημονικό Συμπόσιο
 Θέμα: Νομικά έρωτήματα προς τις επιστήμες του ανθρώπου
 *Οργανωτής: Έλληνική Έταιρία Εύνομης και Γενετικής του Ανθρώπου. Έλαβαν μέρος όί Μ. Ήλιου, Λ. Άναστοπούλου, Χ. Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και Α. Τεπέρογλου

1-2.9.1977 Αθήνα

Θέμα: Επιστημονική έρευνα και Πανεπιστήμιο
 *Οργανωτής: Ένωση Έλλήνων Πανεπιστημιακών Δ. Εύρωπης
 Χώρες που συμμετείχαν: Ελλάδα και Έλληνες πανεπιστημιακοί Δ. Εύρωπης. Τό ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από την Μ. Ήλιου, ή όποια έκανε εισήγηση με θέμα: «Τά να υπάρξει έρευνα», που δημοσιεύτηκε στό περιοδικό *Πολίτης*, τ. 13, Όκτώβριος 1977.

9.9.1977 Ἀθήνα

Σύσκεψη τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ
Παρόντες ἦταν τρεῖς ξένοι, ἐκπρόσωποι τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΕΟΚ, καὶ 16 Ἕλληνες ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα: Συντονισμοῦ, Ἐργασίας, Γεωργίας, Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, καὶ τὰ ἑρευνητικὰ κέντρα ΚΕΠΕ καὶ ΕΚΚΕ. Σκοπὸς τῆς σύσκεψης ἦταν ἡ ἐνημέρωση τῶν τριῶν ξένων καὶ ἡ συλλογὴ στοιχείων, σχετικὰ μὲ τὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάσταση στὴ χώρα μᾶς, προκειμένου νὰ συντάξουν μιά εἰσηγητικὴ μελέτη στὴν ΕΟΚ ποῦ θὰ προωθηθεῖ στὰ συνάδικα τῶν χωρῶν μελῶν τῆς κοινότητος. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Μυριάρχη.

11-12.11.1977 Ἀθήνα

Θέμα: Ψυχικὴ Ὑγεία τοῦ Παιδιοῦ
Ὅργανοτῆς: Ἡ Α' καὶ Ἡ Β' Παιδιατρικὴ Κλινικὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ Κέντρο Ψυχικῆς Ὑγίαινης καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Παιδιατρικὴ Ἐταιρεία
Συμμετέχοντες: περὶ τοὺς 100 εἰδικοί ἐπιστήμονες, παιδίατροι, παιδονευρολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοὶ λειτουργοί, παιδαγωγοὶ κτλ. Ἐπίσης συμμετείχαν οἱ Γάλλοι παιδίατροι Leon Kreisler καὶ Michel Soulé. Ἐλαβάν μέρος ἡ Ὀλγα Ζάρναρη καὶ ἡ Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

28. 11-3.12.1977 Ἀθήνα

Συνάντηση Ἐμπειρογνομόνων σὲ θέματα Μελετῶν, Ἐρευνῶν καὶ Τεκμηριώσεως γιὰ τὸν Προγραμματισμὸ τῆς Πολιτιστικῆς Ἀναπτύξεως.

Ὅργανοτῆς: UNESCO καὶ ΥΠΠΕ. Ὑπεύθυνος γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ μέρος τῆς ὁργανώσεως ὄριστηκε ἀπὸ τὸ ΥΠΠΕ τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν μὲ τοὺς συνεργάτες του Γρηγόρη Γκιζέλη καὶ Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου καὶ μὲ πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς τὸν ἀσκούοντα καθήκοντα Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ΕΚΚΕ, καθηγητὴ Βασίλη Φίλια, ποῦ ἐξελέγη καὶ πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου.

Οἱ Γ. Γκιζέλης καὶ Ἡλ. Ἀντωνοκοπούλου παρουσίασαν ἐπίσης καὶ ἔργασίες οἱ ὁποῖες δημοσιεύθηκαν σὲ περίληψη μὲν στὴν τελικὴ ἔκθεση ποῦ ἐξέδωσε ἡ UNESCO τὸ ἀγγλικὰ καὶ γαλλικὰ, ἀλλοκλήρες δὲ ἀλλὰ μεταφρασμένους στὰ ἑλληνικὰ στὸ περιοδικὸ τοῦ ΕΚΚΕ, *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*, τεύχος 30-31, 1977. Στὴ Συνάντηση συμμετείχαν ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὴν Ἀλγερία, Βουλγαρία, Γαλλία, Ἑλλάδα, Ἰνδονησία, Ἡνωμένο Βασίλειο, Καναδὰ, Κόστα Ρίκα, Ταϊβάνια, Τόγκο, Φινλανδία, Γιουγκοσλαβία.

18-19.12.1977 Ἀθήνα

16ο Πανελλήνιο Παιδιατρικὸ Συμπόσιο
Ὅργανοτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ, καὶ

14-15.1.1978 Ἀθήνα

17ο Πανελλήνιο Παιδιατρικὸ Συμπόσιο
Ὅργανοτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ. Συμμετοχὴ τῆς Χαρίκλειας Σωμενίδου-Ἀλατοπούλου

23-27.1.1978 Ἀθήνα

Σεμινάριο μὲ θέμα «Ἡ Ἀπειλὴ τῶν Ναρκωτικῶν» ποῦ ὁργανώθηκε στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν ἀπὸ τὸν Ὀμιλο Ἐθελουσῶν. Συμμετοχὴ Ἀλίκης Κατουσέλλη καὶ Παναγιώτας Παπαδοπούλου.

31.3-2.4.1978 Ἀθήνα

Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν
Ὅργανοτῆς: Σύλλογος Ἑλλήνων Ψυχολόγων. Συμμετοχὴ τῶν Α. Ἀναστοπούλου, Μ. Ἡλιού, Σ. Τσίλη, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ

3-5.4.1978 Ἀθήνα

Θέμα: Ἡ ἐπιστημονικὴ πολιτικὴ
Ὅργανοτῆς: YEET καὶ ἡ γαλλικὴ DGRST
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: Ἑλλάδα, Γαλλία. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια καὶ τὴ Μ. Ἡλιού.

8.6.1978 Ἀθήνα

Ἡμερίδα χωροταξίας
Ὅργανοτῆς: Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριο τῆς Ἑλλάδος
Ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ συμμετείχαν οἱ Ε. Σορῶκος καὶ Γ. Τσουγιόπουλος, οἱ ὁποῖοι συνέταξαν καὶ τὴν ἀνακοίνωση τοῦ ΕΚΚΕ μὲ τίτλο «Χωροταξία καὶ κοινωνικὲς ἐπιστήμες: μελέτες βάσης». Τὴν ἀνακοίνωση παρουσίασε στὴν ἡμερίδα ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Τὰ πρακτικὰ αὐτῆς τῆς ἡμερίδας θὰ δημοσιευτοῦν προσεχῶς ἀπὸ τὸ ΤΕΕ σὲ εἰδικὸ τεύχος τοῦ περιοδικοῦ *Τεχνικὰ χρονικά*.

28-30.6.1978 Ἀθήνα

Διεθνῆς Σεμινάριο
Θέμα: Νέα προβληματικὴ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τοῦ παιδιοῦ στὰς ἀναπτυσσόμενες χῶρες
Ὅργανοτῆς: Ἡ Πανάκρομα Ὅργανοτῆς Ὑγείας, ἡ Οὐνισέφ καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: 16 χῶρες ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀσία, τὴν Ἀφρική καὶ τὴ Λατινικὴ Ἀμερική. Ἡ Μ. Ἡλιού ἔκανε παρουσίαση τοῦ Διεθνoῦς Σεμιναρίου ποῦ δημοσιεύεται στὴν *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*

13.4.1978 Ἀθήνα

Συνέδριο τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ σὲ θέματα τῆς ΕΟΚ στὸν ἀγροτικὸ τομέα μὲ τὴ συμμετοχὴ 2.000 ἀγροτικῶν συνεταιριστικῶν στελεχῶν. Συμμετοχὴ τοῦ Παρμ. Ἀβδελίδου.

2-8.7.1978 Ἀθήνα

Διεθνῆς Συμπόσιο
Θέμα: Τὸ παιδί στὸν κόσμο τοῦ αἵριο
Ὅργανοτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: 49 χῶρες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο

Τὸ ΕΚΚΕ ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπὸ: τὴ Χ. Σωμενίδου, ἡ ὁποία ἔκανε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Μιά παρουσίαση τῶν παραγόντων ποῦ ἐπηρεάζουν τὴ γονιμότητα στὴν Ἑλλάδα (1930-1975): τὴ Μ. Ἡλιού ἡ ὁποία ἔκανε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Ἡ κατανομὴ τῶν εκπαιδευτικῶν ἐκαίριων στὴν Ἑλλάδα» (δημοσίευση στὸ περιοδικὸ *Tiers monde* 7/1978), καθὼς καὶ τοὺς Ἄννα Ἀμυρᾶ («Προβλήματα Ἐκπαίδεσης Ἑλληνοναίων Αὐστραλίας»), Βασίλη Φίλια («Κοινωνικὰ καὶ ψυχολογικὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν τῶν μεταναστῶν στὶς χῶρες ὑποδοχῆς»), Λ. Ἀναστοπούλου, Σ. Τσίλη καὶ Α. Τεπέρογλου.

Οἱ εἰσηγήσεις αὐτῆς παρουσιάστηκαν σὲ εἰδικὸ σχετικὸ σεμινάριο μὲ τίτλο: A Greek Problem: Internal and External Migration.

18-21.5.1978 Ἀθήνα

Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΔΠ καὶ ΑΕΙ, στὴν Πάντειο Ὅργανοτῆς: ΕΔΠ. Συμμετοχὴ τῶν Α. Ἀναστοπούλου καὶ Σ. Τσίλη, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ.

7-14.10.1978 Ἀθήνα

Συμπόσιο «Πολιτιστικὴ δραστηριότητα στὸ πλαίσιο τῆς Οἰκογένειας»
Ὅργανοτῆς: ΕΚΚΕ σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο τῆς Βιέννης
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: Ρωσία, Οὐγγαρία, Γαλλία, Ἑλλάδα. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Α. Τεπέρογλου.

8-14.10.1978 Ἀθήνα

Συνάντηση συνδιευθυντῶν τῆς διακρατικῆς ἑρευνας «Πολιτιστικὴ Δραστηριότητα στὸ Πλαίσιο τῆς Οἰκογένειας καὶ Μεταβίβαση Κουλτοῦρας»
Ὅργανοτῆς: Ἐθνικὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν. Συμμετείχαν οἱ: Γρηγόρης Γκιζέλης, Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Εὐα

Καλπουρτζή και σε μερικές συνεδρίες οι: Όλμπια Γαρδικη-Πασσά, Χρυσούλα Λασκαράτου και Άφροδιτη Τεπερόγλου. Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις όλης της ομάδας των πολιτιστικών θεμάτων κυκλοφόρησαν με τον τίτλο «General Remarks on Interviewing, Samples and Questionnaire», ως Working Document 30/78 του Συντονιστικού Κέντρου της Βιέννης, υπό την αιγίδα του οποίου διεξάγεται αυτή η έρευνα. Στη συνάντηση έλαβαν μέρος εκτός από τον Έλληνα συνδιευθυντή της έρευνας καθηγητή Βασίλη Φίλια και οι καθηγητές Jean Cuisenier (Γαλλία), Ivan Vitanyi (Ουγγαρία), Yuri Arutunjan (Σοβιετική Ένωση) και η Maria Sagi (Ουγγαρία).

9-13.10.1978 Άθινα

30ς Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Γεωργίας (CEA) με τη συμμετοχή αντιπροσώπων από 17 ευρωπαϊκές χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Δυτ. Γερμανία, Δανία, Έλβετία, Ελλάδα, Ην. Βασίλειο, Ίρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία, Φινλανδία, και σάν παρατηρητές: Ισραήλ και Τουρκία. Το ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από τον Παμ. Άβδελίδη.

17.10.1978 Άθινα

Σεμινάριο Σχολής Έπισκεπτριών Άδελφών. Ομιλία της Άφροδιτης Τεπερόγλου με θέμα «Η έκφραση από κοινωνιολογική άποψη».

Όργανωτής: Έταιρία Οικογενειακού Προγραμματισμού.

20-23.10.1978 Σκιάθος

Συνάντηση της UNESCO για τή έλλάσσα Νησιωτικά Οικουστήματα, την όργανωση της όποιας ανέλαβε τό ΕΚΚΕ διά τού Άντωνή Γαζή και της Έβας Καλπουρτζή. Στη συνάντηση ατή πήραν μέρος 17 συνέδριοι από την Ελλάδα, την Ιταλία, τή Μάλτα, την Τουρκία, καθώς και δύο εκπρόσωποι της UNESCO τού Παρισιού. Η συμμετοχή τού ΕΚΚΕ καλύφθηκε από την παρουσίαση τού Α. Γαζή με τίτλο «Τά οικολογικά προβλήματα Σκιάθου και Σκοπέλου και ή ανάγκη διοικητικής αποκέντρωσης». Η εισηγήση ατή περιλάμβανε τά περιβαλλοντολογικά προβλήματα τόν Β. Σποράδων—Σκιάθου και Σκοπέλου κατά κύριο λόγο—και ιδιαίτερα άφορούσε τίς αντίληψεις τόν κατοίκων άναφορικά με τά προβλήματα τού περιβάλλοντος και τίς δυνατότητες συμμετοχής τούς στη λήψη τόν άντιστοιχόν άποφάσεων.

23-27.10.1978 Άθινα

Δεύτερη Συνδιάσκεψη Όπουργών Πολιτισμού τού Συμβουλίου της Εύρώπης με θέμα: «Η πολιτιστική Διάσταση στην Άνάπτυξη».

Όργανωτής: Συμβούλιο Εύρώπης και ΥΠΠΕ. Συμμετοχή αντιπροσώπων με επικεφαλής τούς όπουργούς 22 χωρών τού Συμβουλίου της Εύρώπης καθώς επίσης και άλλων διεθνών όργανισμών. Στά μέλη της ελληνικής αντιπροσωπίας οι: Γρηγόρης Γκιζέλης και Ήλιάννα Άντωνοκοπούλου από τό ΕΚΚΕ.

8-11.11.1978 Άθινα

Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Βιβλιοθηκαρίων, στό Έθνικό Ίδρυμα Έρευνών

Όργανωτής: Ένωση Έλλήνων Βιβλιοθηκαρίων. Συμμετοχή (άπό τό ΕΚΚΕ) τόν Α. Άναστοπούλου Χρ. Οικονομοπούλου, Α. Κώστη, Α. Χατζηδάκη, και Ann Martin Παπάζογλου, ή όποια έκανε και άνακοίνωση με θέμα: «Κριτήρια για την άξιολόγηση τόν παιδικών βιβλίων».

9.11.1978 Άθινα

Μετεκπαιδευτικό σεμινάριο παραίαιτρικού προσωπικού ΠΙΚΠΑ. Ομιλία με θέμα «Οικογένεια-Οικογενειακός προγραμματισμός» από την Άφροδιτη Τεπερόγλου

Όργανωτής: ΠΙΚΠΑ

9-10.12.1978 Άθινα

18ο Πανελλήνιο Παιδιατρικό Συμπόσιο

Όργανωτής: Ίνστιτούτο Όγείας τού Παιδιού. Συμμετείχαν οι Μαρία Ήλιού, Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και Άφροδιτη Τεπερόγλου. Η Μ. Ήλιού έλαβε μέρος στη συζήτηση στοργγυλης τραπέζης με θέμα «Τό παιδί σε ένα κόσμο άδιάκοπης άλλαγής».

11-15.12.1978 Άθινα

Συνέδριο με θέμα «Πρωτότυπο και Μετάφραση»

Όργανωτής: Φιλοσοφική Σχολή τού Πανεπιστημίου Άθηνών (Δ΄ έδρα άρχαίας ελληνικής φιλολογίας) και ΥΠΠΕ. Συμμετοχή καθηγητών Πανεπιστημίου και έπιστημόνων από τό έσωτερικό και έξωτερικό. Άπό τό ΕΚΚΕ συμμετείχαν οι Γρηγόρης Γκιζέλης (συζητητής) και Π.Α. Σινόπουλος (εισηγητής).

15-17.12.1978 Άθινα

Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών

Θέμα: «Ό κοινωνικός λειτουργός σήμερα και αύριο»

Όργανωτής: Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Έλλάδος. Συμμετοχή της Χαρίκλειας Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και της Άφροδιτης Τεπερόγλου, και εισηγήση στό θέμα «Ό ρόλος τού κοινωνικού λειτουργού στην έρευνα σήμερα και αύριο», από την Όλγα Ζάρναρη.